

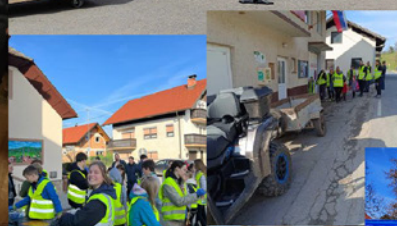
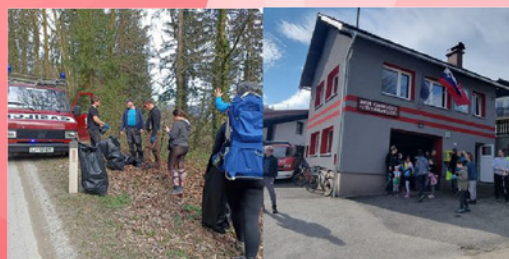

Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

April 2024

Letnik 9, številka 3

Iz tokratne vsebine:

Teden za naravo 2024 – Narava nas uči

stran 3

Etnološko društvo Jurija Humarja se predstavi

stran 5–6

20 let delovanja Društva za razvoj podeželja LAZ

stran 14–15

Sedlarstvo – izumirajoča obrt

stran 18

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru,
zaželeno je predhodna najava na
telefonsko številko 01 896 27 70.

**Glasilo občine Šmartno pri Litiji
Krajevne novice**

Prispevke in oglase za naslednjo
številko Krajevnikh novic, ki bo izšla
maja 2024, pričakujemo
najkasneje do nedelje, 28. 4. 2024,
na elektronski naslov uredništva:

krajevnenovice@bogensperk.si.

Članke, prejete po tem datumu, bomo
objavili v okviru možnosti. Avtorje
prispevkov in naročnike oglasov
naprošamo, naj pri pisanju in
oblikovanju upoštevajo navodila, ki so
objavljena na spletni strani
Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:

Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, Domen Merzel,
Matjaž Hostnik, Uroš Pušnik in Aleš Kralj

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Teden za naravo 2024 – Narava nas uči

Foto:

Arhiv Občine Šmartno pri Litiji

Prelom in tisk:

Četisk d. o. o.
Bežigradska cesta 5
3000 Celje

[https://obcina.smartno.si/
mediji/krajevne-novice/](https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/)

**Glasilo izhaja v nakladi
1800 izvodov in je brezplačno.**

ISSN 2463-8579

»Žalostno je pomisliti, da narava govori in da človeški rod ne poslušá«

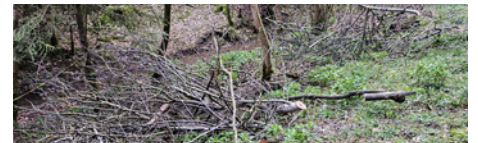
Tokratni uvodnik začnjam z misljo Victorja Huga (1802–1885), znanega francoskega pisatelja, pesnika, dramatika, akademika in državnika. Pomlad je čas, ko se narava znova prebuja in ozeleni. Občino Šmartno pri Litiji upravičeno označujemo kot »zeleno«, saj velik del njene površine prekrivajo gozdovi, travniki in polja. Na videz imamo neokrnjeno naravo. Pa je temu res tako?

Že sprehod vzdolž katere od glavnih cest nam pokaže, da je med nami na žalost še vedno nekaj takšnih, ki smeti raje kot v koš odvržejo skozi okno avtomobila. In te smeti potem ležijo ob robu vozišča, dokler jih nekdo ne počisti. Zavedati se bomo morali, da moramo za čisto okolje skrbeti prav vsi, saj nas narava vsako leto glasneje opozarja. Podnebne spremembe so dejstvo, s katerim se bomo morali prej ali slej soočiti vsi prebivalci zelenega planeta.

V mesecu marcu je potekala tradicionalna vseslovenska akcija čiščenja narave, ki se ji je pridružila tudi naša občina. Kot po navadi se je tudi letos zbralo veliko prostovoljcev, ki so očistili določena območja in poskrbeli za njihov lepši izgled. Veselimo se lahko novice, da je bilo pobranih odpadkov manj kot v prvih letih čistilnih akcij, kar pomeni, da je v nas že močno prisotna okoljska ozaveščenost, kar je vsekakor odlična novica. Potrudimo se torej, da bo smeti še manj, saj bomo tako živeli v še lepšem in predvsem bolj zdravem okolju. V imenu uredništva vam želim lepe prvomajske praznike!

dr. Jernej Kotar, odgovorni urednik

Pomlad in vrtni odpad

V lanskem letu smo bili priča vremenskim pojavom, ki so pustošili po naši državi. Naša občina v najhujših poplavah v zgodovini samostojne države na srečo ni bila med huje prizadetimi, vseeno pa se škodi na infrastrukturi ni izognila. Največji razlog poškodb so bile naplavine, ki so jih s seboj prinesli hudourniki. Te so mašile propuste, mostove in voda je seveda ubrala drugo pot. Jasno je, da del vejevja in ostalih naplavin izhaja iz gozda, kar je do neke mere naravno. Sanacija po neurjih nam je vsem usmerila pozornost na vzdrževanje in čiščenje vodotokov, predvsem pa na preventivo in kmečko pamet, ki je včasih enostavno manjka.

Spomladanski čas je priložnost za čiščenje okolice, delo na vrtu, njivi, sadovnjaku, vinogradu ali kje drugje. Pri tem nastaja zeleni odpad, ki ga zaradi vse večje urbanizacije, prepovedi kurjenja v naravi in sprememb naših navad bivanja občanke in občani vse težje odlagata na primerno mesto na vaši parceli. Kompostiranja je vse manj, le določenemu delu občine so na voljo smetnjaki za biološke odpadke, kar razumljivo pomeni, da včasih ne veste, kam z njimi. Posledica so biološke deponije, ki nastajajo na določenih mestih po občini, ter ji, iskreno, niso v ponos. Vejevje in ostale biološke odpadke se odlaga neposredno ob struge potokov, kar je morda še bolj zaskrbljujoče. Te odpadke ob visokem vodostaju odnese naprej po strugi in nekoč postanejo del večjega problema.

Prosim vas, da se po delu na vaših vrtovih, zelenicah ali vinogradih in sadovnjakih nastalih odpadkov lotite odgovorno. Občina namreč spremlja nastale deponije, kamor občanke in občani odlagata biološke od-

padke, tudi blizu vodotokov. V skrajnem primeru bomo morali na tem področju uporabiti strožje metode. Možnosti ali rešitev je več. Vsakdo, ki že plačuje odvoz bioloških odpadkov, lahko vejevje brezplačno odda v zbirnem centru v Šmartnem. V kolikor te možnosti nimate, lahko odpadke vseeno pripeljete v zbirni center, za vejevje se plača po ceniku 0,10 €/kg, medtem ko se za ostale biološke odpadke (trava, listje) plača 0,18 €/kg. Tretja možnost je dogovor z nekom, ki predeluje tovrstne ostanke v biomaso.

Ponovno naprošam za razumevanje in odgovornost, Občina bo na tem področju vsekakor spodbujala preventivo. Moja želja je podpirati razvoj naše občine v omenjeno smer, v prihodnosti morda tudi s sofinanciranjem odlaganja tovrstnega odpada, saj so stroški v tem primeru vsekakor nižji kot stroški odprave posledic po neurjih. Večje spremembe se pričnejo z majhnimi koraki v pravo smer.

Vaš župan, Blaž Izlakar

Teden za naravo 2024 – Narava nas uči

Avtor članka: Občinska uprava Občine Šmartno pri Litiji

Letošnji Teden za naravo je potekal od 18. do 23. 3. 2024. Cilj organizacije je bil pripraviti nekaj za vsako generacijo. Otroke v Vrvcu Ciciban je v torek, 19. 3. 2024, obiskala Hiša eksperimentov. Otroci so eksperimentirali v kulturnem domu v Šmartnem pri Litiji. Učenci Osnovne šole Šmartno pri Litiji so si v petek, 22. 3. 2024, prav tako v kulturnem domu v Šmartnem ogledali film *Divja Slovenija*. Ker je ravno pomlad in čas za sajenje, smo organizirali predavanje *Prave trajnice za moj vrt*, ki je potekalo v četrtek, 21. 3. 2024, v Knjižnici Šmartno.

V okviru Tedna za naravo smo se letos odločili, da našim najmlajšim v Vrvcu Ciciban pripravimo tematski program. Otroci so imeli možnost zbrati tri nalepke, ki so jih lepili na poseben letak. V vrvcu so se izobraževali, obiskali zbirni center za odpadke v Šmartnem in se udeležili čistilne akcije. Ker smo jim naložili tako odgovorne naloge, so z udeležbo na čistilni akciji svojim družinam na zaključni prireditvi prigarali palačinke.

Naš Teden za naravo se je zaključil na igrišču pri OŠ Šmartno. Ker je bil letošnji Teden usmerjen prav v naše najmlajše člane družbe, je bila tudi zaključna prireditev namenjena njim in medgeneracijskemu druženju. Vrtec Ciciban je že med tednom pripravil Izmenjevalnico igrač in knjig. V soboto so si lahko obiskovalci izbrali igračo, knjigo ali celo oboje. Pripravili so tudi razstavo izdelkov iz delavnice Ustvarjanje z zamaški, njihovo kreativnost je prebujal tudi Reciklirni glasbeni orkester. Obiskal nas je Bici vrtec, s pedagoškim kolesarskim programom Stopala na pedala so nekateri med prireditvijo pogumno stopili na njihovo kolesarsko pot.

Narava nas uči.
Naj bo vsak dan, dan za naravo.
Očistimo naravo 2024.

Pomlad je že tradicionalno čas, da počistimo naravo in s tem pripomoremo, da barve tega letnega časa še lepše uživajo. Čistilna akcija Očistimo naravo 2024 je potekala v soboto, 23. 3. 2024. Skupno je letos v čistilni akciji po celotni občini sodelovalo najmanj 400 prostovoljcev. Skupaj smo pobrali 3.300 kg smeti. Zanimivost – količina je manjša kot preteklo leto.

Pri organizaciji čistilne akcije seveda ne gre brez naših gasilcev, ki so se ponovno izkazali in prevzeli organizacijo ter prijave naših prostovoljk in prostovoljcev.

Posebna pohvala gre letos tudi Vrvcu Ciciban, ki se je tako enotno odzval in nas presenetil z voljo in odločnostjo tako zaposlenih pri organizaciji zaključne prireditve kot tudi naših najmlajših pri sodelovanju.

Vaš odziv, drage občanke in občani, je bil fantastičen. Letos se vas je za akcijo prijavilo več kot lansko leto, nekaj se vas je akcije udeležilo mimo organizacije, tako da je številka verjetno še večja. Z veseljem ugotavljamo, da se količina smeti manjša. Je pa dejstvo, da imamo še vedno opravka z nekaterimi osebami, ki konstantno odmetavajo smeti predvsem iz avtomobilov, kar se odraža predvsem ob cestah.

Toda pogum in volja ostajata, situacija se iz leta v leto izboljšuje. Celoten Teden za naravo je odlično uspel. Tako sodelavcem pri akciji, ki ste pomagali, da je dogodek uspel, kot tudi udeležencem se še enkrat lepo zahvaljujem.

TEKME
MESECA
APRILA

PROTI

5/4/2024, 19:30 - DVORANA PUNGRT (17. KROG)

PROTI

13/4/2024, 19:00 - DVORANA KOČEVJE (22. KROG)

PROTI

20/4/2024, 19:30 - DVORANA IG (23. KROG)

PROTI

26/4/2024, 19:30 - DVORANA PUNGRT (24. KROG)

Evropske volitve – 9. junij 2024

Avtor članka: Franc Props, Ministrstvo za javno upravo, minister

Demokracija ni samoumevna, temveč je dosežek, ki se začne in ohranja z vsakim izmed nas, ki oddamo svoj glas na volitvah. Lokalnih, državnih ali evropskih. Zdi se, da se volitev za občinske svetnike ali poslance v slovenskem državnem zboru lažje udeležimo, saj smo vsakodnevno vpleteni v lokalno skupnost in pogosteje spremljamo zadeve na ravni države. Evropska unija (EU) se zdi oddaljena, nimamo občutka, da se nas teme dotikajo in ne poznamo načina njenega delovanja. A vendar so vsake volitve najpomembnejši del demokratičnega procesa in ključne za prihodnost vsake (tudi evropske) demokracije.

Z vsakimi volitvami volivci izrazimo svoje mnenje o temah, ki nas zanimajo. Evropske volitve, ko kot evropski državljani izbiramo poslance za Evropski parlament (EP), potekajo vsakih pet let. EP je institucija s sedežem v Bruslju in igra ključno vlogo pri oblikovanju zakonodaje EU za področja, ki se dotikajo vsakega izmed nas – gospodarstvo, okolje, človekove pravice, varnost, migracije, socialne politike, pravice potrošnikov, gospodarstvo, pravna država itd. Volilna opravila za letošnje evropske volitve so v Sloveniji začela teči 11. marca in od tega dne poteka zbiranje podpore listam kandidatov za evropske poslance. Izpostaviti želim nekaj ključnih vidikov pomena udeležbe evropskih volitev, ki vplivajo na Evropo in posledično tudi na Slovenijo.

Najprej nam državljanom te volitve, prav tako kot vsake druge, **omogočajo demokratično vključenost**. Evropske volitve predstavljajo izjemno priložnost za državljane EU, da sodelujemo v demokratičnem procesu na ravni Unije. S tem izrazimo svoje preference in vplivamo na politične odločitve, povezane z našim vsakdanjim življenjem.

Le z udeležbo na volitvah lahko **sodelujemo pri oblikovanju politične usmeritve**, ker rezultati evropskih volitev močno vplivajo na sestavo in usmeritev EP. Tako kot na državni ravni tudi na ravni EU različne politične stranke in skupine predstavljajo različne vizije prihodnosti Evrope, pri čemer se osredotočajo na različne politike in vrednote. Sestava parlamenta nato določa, kako se bodo oblikovale politike EU v naslednjem mandatu – od odnosov z državami članicami do mednarodnih pogajanj in zakonodajnih pobud.

Večja je udeležba na volitvah, bolj **krepiamo evropsko identiteto in demokracijo**. Kljub različnim jezikom, kulturam in zgodovinom lahko volitve delujejo kot platforma za skupno izražanje vrednot, ki jih delimo Evropejci. To krepi evropsko identiteto in občutek solidarnosti med državami članicami.

Z udeležbo na volitvah aktivno **prispevamo v boju proti populizmu in skrajnostim**. Evropske volitve nudijo priložnost, da demo-

kratično izrazimo odpor do populističnih in skrajnih političnih gibanj. Sodelovanje volivcev na volitvah lahko omeji vpliv političnih sil, ki zagovarjajo izolacionizem, ksenofobijo ali nacionalizem, in tako prispeva k ohranjanju enotnosti in stabilnosti EU.

Sodelovanje na volitvah daje Evropi **pomembnost tudi v mednarodnem kontekstu**. Rezultati evropskih volitev ne vplivajo le na notranje zadeve EU, temveč imajo tudi pomembne posledice v mednarodnem kontekstu. Sestava EP tako vpliva na odnose z drugimi državami in mednarodnimi organizacijami, saj se odločitve EU pogosto obravnavajo na globalni ravni.

Evropske volitve so ključen dogodek, ki odraža demokratično bistvo Evropske unije. Sodelovanje državljanov na volitvah je ključnega pomena za krepitev demokratičnih procesov, oblikovanje politične usmeritve in ohranjanje enotnosti Evrope. Zato je pomembno, da se državljani zavedamo pomena svojega glasu in izkoristimo priložnost za aktivno participacijo v oblikovanju prihodnosti Evrope.

Politiki v Sloveniji, še posebej vladajoči, moramo vložiti vse napore, da pri državljanih vzbudimo to zavedanje, zato vas nagovarjam, da izkoristite priložnost za vpliv na odločanje v Evropi skozi volitve in izberete predstavnike Slovenije v EP. S številom udeleženih volivcev na dosedanjih volitvah nam to ni uspelo. Na evropskih volitvah leta 2019 je bila volilna udeležba najvišja od vseh volitev v EP v zadnjih 20 letih. Glas je oddalo kar 50,66 % volivcev, medtem ko so Slovenijo v EP po zadnjih volitvah zastopali predstavniki, ki jih je izvolilo le dobrih 492.000 državljanov Slovenije, ki so predstavljali slabih 29 % volilnih upravičencev. Po volilni udeležbi smo bili med 28 državami na predzadnjem mestu. Za nami je bila le Slovaška.

Če želite vplivati na to, kdo bo Slovenijo predstavljal v Evropi in zagovarjal vaša stališča, potem si zabeležite, da 9. junija (ali predčasno od 4. do 6. junija) na volišču oddate svoj glas.

**#UPORABI
SVOJ GLAS**

EVROPSKE-VOLITVE.EU

V deželi Jurija Humarja

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

Občina Šmartno pri Litiji se kljub svoji majhnosti lahko upravičeno pohvali s številnimi naravnimi in kulturnimi znamenitostmi. Zanimiv je prav vsak njen kotiček, med najbolj izstopajočimi pa je gotovo Primskovo s svojo ožjo okolico. Vrh idilične dolenske gorice, ki je priljubljena izletniška točka, je namreč že v 16. stoletju nastal protiosmanski (protiturški) tabor, znotraj katerega so menda že v srednjem veku zrastle kar tri cerkve.

Toda bolj kot po tem je Primskovo znano zaradi župnika Jurija Humarja (1819–1890), ki je primskovsko župnijo vodil v letih 1876–1890. Spomin nanj danes ohranja in neguje Etnološko društvo Jurija Humarja, ki nam ga bosta поблиže predstavili predsednica Helena Selan in podpredsednica Marinka Vidgaj.

Gospa Helena in gospa Marinka, dovolita mi, da se vama pred začetkom našega pogovora zahvalim za vajin prijazen odziv našemu povabilu. Kot sem omenil že v uvodu, prihajata iz društva, ki skrbi za ohranjanje bogate snovne in nesnovne dediščine krajev okrog Primskovega. Kako pomembno se vama zdi njuno negovanje in prenašanje na naslednje generacije?

Tako pomembno, da je to vodilo k nastanku našega društva, v katerem smo k osnovnim ciljem delovanja zapisali ohranjanje naravne, kulturne in arheološke dediščine. To je zelo širok pojem. Ob izrazu kulturna dediščina mnogi pomislijo samo na dragocene predmete, ki jih hranijo muzeji. A kulturna dediščina ni le to. Pri ohranjanju dediščine so izjemnega pomena nesnovni elementi, kot so znanje, šege, navade, izročila, ki se prenašajo iz roda v rod. V prvi vrsti želimo opozarjati in poudarjati pomen in zavedanje, da je dediščina naše bogastvo, da je to vez med preteklostjo in prihodnostjo. S svojo dejavnostjo smo začeli ohranjati nesnovno dediščino: obujati običaje, prikazovati, kako so ljudje nekoč živeli, kaj so delali, kaj so ustvarjali. Danes lahko hitre spremembe in napredek danosti iz preteklosti zabrišejo, zato je varstvo dediščine pomembna naloga, ki bi se je moral zavedati čim širši krog ljudi. Lahko pa na vaše vprašanje odgovoriva zelo preprosto: v društvu se šele učimo, smo na začetku poti. Se pa trudimo in verjamemo, da gremo v pravo smer.

Primskovo ima zelo dolgo in bogato zgodovino, za njeno lažjo promocijo pa ste leta 2015 ustanovili etnološko društvo in ga poimenovali po nekdanjem župniku Juriju Humarju. Nam ga lahko na kratko predstavite in poveste, zakaj je za vaše kraje tako pomemben?

Jurij Humar je bil izjemen duhovnik, zdravilec, kulturnik in zaveden Slovenec. Iz zapisov o njegovem življenju in delu izvemo, da je bil izredno izobražen. Poznal je vse slovanske in klasične jezike. Zanimal se je za teologijo, filozofijo, naravoslovje in astronomijo. Ljudi je ozdravljajal, jim svetoval, jim razkrival razne skrivnosti, zato so ga imenovali čudodelnik s Primskovega. Njegove naravne zmožnosti ozdravljanja so bile zelo različne: uporabljal je bioenergijo s polaganjem rok na bolne dele telesa, zdravil s koščki kruha in papirčki, hipnotiziral na daljavo ter pripovedoval o prihodnjih dogodkih. Zakaj je za naše kraje tako pomemben? Na Primskovi gori je služboval v letih od 1876 do 1890. Nanj spominjata nagrobnik na severni strani cerkve in grob. Z njegovim delovanjem je postala Primskova gora poznana daleč, daleč naokoli, tudi preko meja. Iz zapisov lahko razberemo, kako množično so ljudje k njemu prihajali po pomoč, ki jo je nudil nesebično in brezplačno. Ob 100-letnici njegove smrti nas je na Primskovem nagovoril Mirko Žerjav. Še danes zveni njegov stavek o našem Primskovškem Gospodu: Njegova slava gre in bo šla iz roda v rod. To dokazuje tudi veliko zanimanje za knjigo Čudodelnik s Primskovega. Kako veliko vrednost je dodal ta izjemni človek našemu kraju, pa spoznavamo sleherni dan, ko nas zaradi njega in njegove slave obiskujejo, počastijo njegov spomin z obiskom groba ter iščejo moč in pomoč.

Zamisel o ustanovitvi društva se verjetno ni porodila čez noč. Se morda spominjate, kdaj ste ga začeli snovati?

Na Primskovi gori se je v letih 1990 do 2013, ko je na Primskovem kot duhovnik služboval prof. Pavel Sporn, dogajalo zelo veliko. V času njegovega delovanja sta bili obnovljeni dve cerkvi, obudil je spomin na Jurija Humarja in uvedel Humarjeve nedelje, poskrbel je za drugo popravljeno in dopolnjeno izdajo knjige Čudodelnik s Primskovega. Z njim smo nekateri zelo dobro, zelo radi in z navdušenjem sodelovali, saj smo zelo cenili njegova prizadevanja. In v tistem času okoli leta 2010 smo očistili zaraščen del ostankov protiturškega obzidja ob vhodu. Občudovali smo, kakšno bogastvo imamo skrito pod grmovjem. In to so bili začetki delovanja skupine posameznikov, ki se je zavzemala za ohranjanje dediščine. Za njim je leta 2013 prišel msgr. Jože Hauptman, ki je to zgodovinsko danost izpostavil s pravim navdušenjem. Rekel nam je: »Ljudje božji, pogledjte, kaj imate tu gori: protiturški tabor – trojno obzidje, tri cerkve, Jurija Humarja in čudovit razgled. Dajte nekaj naredit – to je vse vaše!« Ob teh spodbudah smo nekateri začutili, da je čas, da se naša prizadevanja formalizirajo. Odločili smo se za ustanovitev društva. To je bilo ustanovljeno februarja 2015 in povezovanje med podobno mislečimi je rojevalo nove vsebine in ideje, ki jih je naenkrat postalo celo preveč.

Ali opazate, da sta se prepoznavnost Primskovega in število obiskovalcev povečala, odkar deluje društvo?

Veseli smo, da je glas o našem kraju in znamenitostih dosegel mnoge obiskovalce, ki so navdušeni, da v tako majhnem kraju deluje tudi društvo, ki skrbi za ohranjanje dediščine in obujanje običajev. Z zanimanjem si prebirajo vsebine na panojih, obiskujejo grob, prižigajo svečke in uživajo v čudovitem razgledu. Število obiskovalcev nedvomno narašča tudi zaradi pridajanja novih vsebin.

Nobeno društvo ne more nastati in živeti brez članov, ki svoj prosti čas in energijo namenjajo njegovemu nemotenemu delovanju. Koliko članov trenutno šteje vaše združenje? Večina društev se sooča s staranjem članstva, saj imajo težave s privabljanjem mladih. Kako pa je pri vas?

Tudi pri nas nič drugače. V društvu so potrebni vztrajni ljudje, ki z dušo in srcem delajo za zahtevne cilje, ki čutijo odnos in odgovornost do dela. V našem društvu nas je malo. Začeli smo z 20 člani, sedaj nas je 42. V upravnem odboru vedno poudarjamo pomen prostovoljstva. Naše delo je odlična šola za življenje, raziskovanje in nova spoznanja. Nikoli nam ne sme biti vseeno. Trudimo se, da bi pridobili nove člane, saj se zavedamo, da so mladi zelo sposobni, večji hitrega napredka tehnologije, in bi nam bili v veliko pomoč. Tako se pri pripravi dogodkov skušamo vedno nasloniti na vse generacije in tako utrjevati pripadnost kraju in ljudem. Imamo pa v kraju srečo, da imamo dobro organizirano PGD, ki nam ob vseh dogodkih pomaga. Tudi drugi krajanji, ki niso člani, radi priskočijo na pomoč. Na Primskovem je vedno tako, da, če je treba, stopimo skupaj. In za tako bogato dediščino, kot jo imamo pri nas, se je v društvu še kako vredno truditi in vztrajati.

Vaše društvo se prvenstveno ukvarja z ohranjanjem in promocijo Humarjeve dediščine. Ali skrbite tudi za druge lokalne naravne in kulturne znamenitosti?

Seveda. Opazujemo, odkrivamo, spremljamo, opozarjamo, navdušujemo in tudi kaj zapišemo.

Kot sem že omenil, je ena glavnih primskovških znamenitosti tabor iz obdobja osmanskih vpadov, ki pa še čaka na ustrezno obnovo in prezentacijo. Ali morda načrtujete njegovo preno-vo ter uporabo v učne in turistične namene?

Naš cilj je predvsem ohranjanje nesnovne dediščine na različne načine: z obujanjem običajev, širjenjem in zapisovanjem dediščine, promocijo dosežkov z zapisom v Rastočo knjigo Primskovo. Seveda nas zanima tudi snovna dediščina (ostanki tabora, stavbe) in dejstvo, da je nujna obnova trojnega obzidja in obrambnega stolpa. Za realizacijo teh nalog bomo opozarjali institucije, ki so za to odgovorne. Če ta stavbna dediščina propade, bomo izgubili pomembno zgodovinsko znamenitost. Vsekakor bomo opozarjali in z našimi pobudami gradili tudi to smer.

Vse več krajev se iz dneva v dan vse bolj spreminja v spalna naselja. Marsikje se kmetovanje počasi opušča, društveno življenje pa zamira. Zato so društva, kot je vaše, zelo pomembna za kulturno dogajanje. Kako bi vi ocenili pomen vašega združenja za kraje okrog Primskovega?

Na Primskovem se zavestno trudimo, da se to ne bi zgodilo. Vsa društva in organizacije se močno trudijo in skrbijo za živahen družaben utrip v kraju tako, da bi prebivalce čim bolj povezovali in vključevali v dogajanje. Tu so poleg našega etnološkega društva še šola, vrtec in PGD. Naše etnološko društvo skozi vse leto izvaja vrsto kulturnih dogodkov, ki trkajo na aktivnost in odzivnost prebivalcev. Poleg sekanja pirhov in blagoslova motorjev so tu še sledeči dogodki: kresna noč, pohod z lučkami okrog tabora, miklavževanje, blagoslov vina, slovesnosti ob rastoči knjigi. Pevke pevske skupine Gartrožce pa ob praznikih lepšajo bogoslužja in nastopajo ob priložnostnih dogodkih v kraju.

Kot smo lahko prebrali v prejšnji številki, imate vsako leto nekaj tradicionalnih dogodkov, kot sta blagoslov motorjev in motoristov ter sekanje pirhov. Kako dolgo ju že izvajate in odkod zamisel zanje?

Zamisel za obuditev običaja je prišla s strani domačinov. Nekdaj, ko je na Primskovem še delovala gostilna Draksler na Kopačiji, so se vedno na velikonočni ponedeljek po maši in popoldan družili prijatelji in sekali pirhe. Tako smo z navdušenjem obudili ta običaj že v prvem letu ustanovitve društva 2015. Na željo mnogih smo z veseljem dodali še blagoslov motorjev in motoristov. To je naš največji vsakoletni dogodek, ki se ga udeležujejo mnogi od blizu in daleč.

Pohvalite se lahko tudi s projektom Rastoča knjiga Primskovo. Nam ga lahko nekoliko pogloblje predstavite?

RASTOČA knjiga je vseslovenski projekt, ki se je začel razvijati na prehodu novega tisočletja kot pomnik slovenski knjigi in hvaležen spomin prvim zapisanim slovenskim besedam. Projekt temelji na dosežkih naših kulturnikov, na znanju in uspehih.

Z velikim veseljem in navdušenjem smo k temu projektu pristopili tudi v našem društvu že v ustanovnem letu 2015, vzpostavili stike z graditelji rastoče knjige po drugih krajih ter oblikovali cilje in program.

RASTOČA KNJIGA PRIMSKOVO ima veliko sporočilno vrednost. Temelji na dosežkih naših občanov, se nadgrajuje z našimi uspehi v kraju ter popularizira in evidentira kulturno dediščino na Primskovem. V njej predstavljamo osebnosti, ki so s svojim znanjem in delovanjem obogatile naš kraj ali ponesle prepoznavnost našega kraja v svet, ohranjamo spomine na življenje in delo naših prednikov, se povezujemo, združujemo, poudarjamo pomen kulture, znanja. Rastoča knjiga predstavlja mesto navdiha in ustvarjalnosti in z navdušenjem povezuje vse generacije.

Rastoča knjiga Primskovo nastaja ob pomoči in sodelovanju Knjižnice Litija. Častni pokrovitelj Rastoče knjige Primskovo je Občina Šmartno pri Litiji.

Glede na to, da ste tesno vpeti v razvoj turistične ponudbe v naši občini, me zanima, kako bi ocenili napredek na tem področju v zadnjih letih?

Z ustanovitvijo naše občine Šmartno pri Litiji so se tudi manjši kraji pričeli hitreje razvijati in s tem tudi priložnosti za razvoj turistične ponudbe. Čeprav smo še bolj na začetku, se prvi uspehi že nakazujejo. Pomembno se nam zdi opozarjati na priložnosti in menimo, da jih ima Primskovo tudi zaradi svoje dediščine kar nekaj. Seveda bo ta ponudba gotovo nekaj posebnega in bo obogatila posamezne ljudi in tudi kraj kot skupnost.

Tako kot vsako društvo ima gotovo tudi vaše pred seboj še veliko ciljev. Česa si najbolj želite?

Vsekakor si želimo, da bi se krajani zavedali bogastva, ki ga imamo na Primskovem, in da bi z navdušenjem ter s skupnimi močmi stopali po poti ohranjanja naše dediščine. V prihodnosti pa želimo našemu programu dodati etnološke delavnice in tako ohranjati živa znanja s področja rokodelstva.

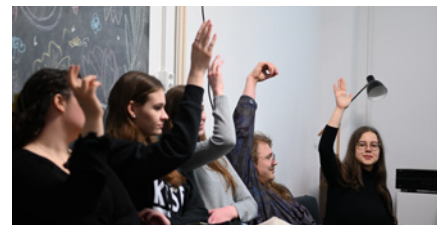
Gospa Helena in gospa Marinka, naš pogovor se na žalost približuje koncu. Gotovo je še veliko tem, o katerih bi se lahko pogovorili, pa pustimo še kaj za drugič. V imenu uredništva vam želim obilo uspeha pri vašem delu.

Na Klišeju smo odprli vrata pomladi in novim dogodivščinam

Avtorica članka: Živa Bučar

V soboto, 16. 3., je na Klišeju potekal redni letni zbor članov, na katerem smo sprejeli nekaj novosti glede delovanja upravnega odbora in varstva osebnih podatkov. Poleg tega smo slišali tudi finančno poročilo ter poročilo o delovanju kluba v lanskem letu, na koncu pa še finančni načrt in načrt za delovanje kluba v letu 2024.

22. 3. se je na Klišeju znova odvijal potopis – City Break v Armeniji. Izvedeli smo mnogo o zgodovini te zanimive države in spoznali nekaj trikov za študentskemu žepu prijazno potovanje.

Le dan kasneje, 23. 3., pa smo se odpravili na dogodek *S Klišejem v dolino pod Poncami*. V duhu bližanja zaključka sezone smučarskih skokov in vikenda, ko je Peter Prevc zaključil svojo profesionalno kariero, smo se s polnim avtobusom odpravili na ogled tega spektakla. Čeprav je bila druga serija odpovedana, smo se imeli odlično, vzdušje pa je bilo prešerno od začetka do konca.

Z mesecem marcem so se vrnile *Klišeeve izobraževalno-zabavne sobote*. V sklopu teh dogodkov se bodo vsako drugo soboto na Klišeju odvijale različne izobraževalne delavnice. Prva je potekala 30. 3. Na njej smo spoznali Canvo, digitalno orodje za oblikovanje grafičnih izdelkov, ki se lahko uporabi na različnih področjih, od izobraževanja do osebne rabe. Na delavnici smo spoznali osnove in uporabne trike za delo s tem orodjem.

Na Kliše pa se vrača tudi Petkova liga. V petek, 5. 4., smo se tako prvič družili na tem dogodku, na katerem smo uživali v raznolikih družabnih igrah ter seveda pijači in prigrizkih. Za datum naše naslednje Petkove lige vsi ljubitelji družabnih iger spremljajte naša družabna omrežja.

13. 4. smo na Domačiji Paternoster praznovali Klišejev 27. rojstni dan, hvala vsem za udeležbo! Med 19. in 21. 4. se klišejevci odpravljamo na delovni vikend osrednje regije, na katerem se bomo družili z ostalimi klubi iz osrednje regije in seveda tudi pridno delali.

EVROPSKI TEDEN MLADIH NA KLIŠEJU

V tednu med 12. in 19. 4. po vsej Evropi poteka Evropski teden mladih. Na Klišeju se v mesecu aprilu pridružujemo nacionalni kampanji *Mladinsko delo – aktivni za prihodnost* in v ospredje postavljamo (mednarodno) mladinsko delo, ki mladim odpira nove priložnosti brezplačnega pridobivanja kompetenc zunaj meja Slovenije. V okviru kampanje bomo na Klišeju izvedli naslednja dogodka: **12. 4. – Evropska mobilnost za mlade: Potovanje k priložnostim** – petkovo popoldne je prineslo edinstveno priložnost za od-

krivanje programov mednarodne mobilnosti, ki jih ponuja Evropska unija. Mladim smo na dogodku predstavili izkušnje iz prve roke in jih navdušili za sodelovanje v mednarodnih mladinskih priložnostih. Udeleženci so spoznali različne programe mednarodne mobilnosti za mlade, ki jih ponuja Evropska unija. Mladi so delili svoje izkušnje z opravljanjem študijske prakse v Rimu, študijske izmenjave na Madeiri, prostovoljstvom v okviru Evropske solidarnostne enote in sodelovanjem na mladinskih izmenjavah v sklopu programa Erasmus+. Njihove zgodbe, ki so bogate s spoznanji, prijateljstvi in osebnimi izzivi, so razkrile, kako lahko vsak postane del mednarodne skupnosti mladih in raziskuje svet mednarodne mobilnosti.

27. 4. – Evropske volitve za mlade: Preprosto in razumljivo – 9. 6. bodo potekale Volitve v Evropski parlament. Z namenom spodbujanja udeležbe (mladih) na volitvah, predvsem pa informiranja o pomenu teh volitev bomo na Klišeju pripravili delavnico. Na interaktivni delavnici bomo raziskali osnove delovanja EU in vlogo Evropskega parlamenta, ki je ključni demokratični organ EU, odgovoren za sprejemanje zakonodaje in predstavljanje interesov državljanov EU. Poleg tega se bomo osredotočili na pomen aktivnega državljanstva in kako lahko vsak posameznik postane aktivni soustvarjalec prihodnosti Evrope. Spoznali bomo, kako lahko izrazimo svoje stališče, sodelujemo v političnih procesih ter prispevamo k oblikovanju politik, ki odražajo naše vrednote in interese. Delavnica je namenjena vsem, ne glede na nivo znanja o delovanju EU.

Več informacij o dogodkih najdete na Klišejevem Facebook in Instagram profilu, več informacij o kampanji **Mladinsko delo – aktivni za prihodnost** pa najdete na portalu mlad.si.

Naše projekte, dogodivščine in prihodnje dogodke lahko spremljate na naši Facebook strani na povezavi <https://www.facebook.com/klise.klub/> ali na naši spletni strani. Ob tem vse študente ali dijake, ki bi želeli soustvarjati dogodke v lokalnem okolju, vabimo, da stopijo v kontakt z nami in postanejo del ekipe! Komaj čakamo na nova skupna doživetja!

Osnovnošolci na celjskem sejmu Altermed

Avtorica članka: Mateja Burgar

V petek, 15. 3. 2024, se je OŠ Šmartno pri Litiji v okviru programa Ekošola predstavila na sejmu Altermed v Celju. Pripravili so razstveni prostor z naslovom »Vrt nam daje hrano – lokalno je idealno«.

Učenci so obiskovalcem predstavili vrt in jih podučili o pomenu lokalno pridelanih živil. Pri pouku sodobne priprave hrane in načinov prehranjevanja so tekom šolskega leta pripravljali različne jedi in napitke, ki vsebujejo lokalno pridelano zelenjavo, sadje in zelišča, pridelana tudi na šolskem vrtu. Za degustacijo so pripravili metin sirup z malino, jogurtovo pecivo s korenčkom in grisine z rožmarinom. Obiskovalcem sejma so poklonili tudi nekaj sadik lubenic in paradižnika, ki so jih zasadile učenke predmeta načini prehranjevanja, ne- kaj pa so jih seveda prihranili tudi za šolski vrt.

Vrtec Ciciban

NARAVA NAS UČI V VRTCU CICIBAN

Avtorica članka: Maja Toplak Primc

V tednu od 18. do 23. 3. 2024 so bili vsi otroci Vrtca Ciciban deležni naravovarstvenih vsebin. Sledili so cilju, da otrok razvija naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do žive narave.

V okviru tega so otroci prejeli motivacijski kartonček za zbiranje nalepk, ki ga je pripravila Občina Šmartno pri Litiji. Otroci drugega starostnega obdobja so v dopoldanskem času obiskali gostujočo Hišo eksperimentov. Popoldan so v spremstvu staršev Hišo eksperimentov lahko obiskali vsi otroci. Hiša eksperimentov ni navadna hiša, je hiša, ki si prizadeva spodbujati radovednost in ustvarjalnost s sposobnostjo kritičnega mišljenja preko odprte komunikacije, raziskovanja in odkrivanja. Ogled Hiše eksperimentov je financirala Občina Šmartno pri Litiji, za kar se najlepše zahvaljujemo.

OBISK ZBIRNEGA CENTRA

Avtorica članka: Alenka Zupančič

V sredo, 20. 3. 2024, so otroci Vrtca Ciciban obiskali KSP – zbirni center Šmartno. Ob ogledu zbirnega centra so opazili, da imajo odpadke ločene (nekje je papir, drugje steklenice, računalniki itd.). Ugotovili smo, da nekatere odpadke lahko tudi ponovno upora-

bimo. Otroci so pripovedovali, da tudi v vrtcu ločujemo odpadke. Prav tako so povedali, da imajo doma različne posode, v katerih ločujejo odpadke. Najzanimivejši je bil ogled »smetarskega« tovornjaka, saj so otroke vozniki z njim peljali po dvorišču.

EKO DELAVNICE

Avtorica članka: Lučka Prašnikar

V četrtek, 21. 3. 2024, smo v okviru Eko tedna imeli v vrtcu pestro dopoldne. Vzgojiteljice so za otroke pripravile različne dejavnosti. Na voljo so imeli glasbeni kotiček (igra s kuhalnico na stare ponve, različne posode), pomladno zasaditev rož na vrtčevskem vrtu, poslikavo cvetličnih lončkov, vrtnarjenje in igro z različnimi vrtnarskimi pripomočki. V sodelovanju z društvom Litijski likovni atelje Lila smo za otroke pripravili ustvarjalno delavnico. Na voljo so imeli različni odpadni material, iz katerega so ustvarili prelepe umetnije. Čudovito je bilo opazovati, kako so otroci izžarevali navdušenje in izražali svojo ustvarjalnost. V imenu Vrtca Ciciban Šmartno pri Litiji bi se radi iskreno zahvalili društvu Lila za sodelovanje, pripravljenost in predvsem srčen odnos z otroki.

SOBOTNA ČISTILNA AKCIJA

Avtorica članka: Maja Toplak Primc

Sklepno dejanje tedna je bila skupna čistilna akcija. Otroci in starši iz naših oddelkov v bolj oddaljenih krajih občine so bili aktivni v svojih krajevnih skupnostih, ostali pa v Šmartnem. Prav tako smo se čistilne akcije v Šmartnem udeležile tudi strokovne delavke vrtca. Sodelovali pa smo tudi na skupnem druženju pri OŠ Šmartno, kjer smo organizirali izmenjevalnico knjig in igrač ter pripravili reciklirni orkester.

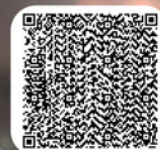
**PRI NAKUPU
NOVEGA
GASILSKEGA
VOZILA PGD ŠMARTNO
LAHKO POMAGATE
TUDI**

VI

Sredstva nam lahko nakažete na transakcijski račun PGD Šmartno pri Litiji št.: SI56 0311 0100 0818 838, odprt pri SKB d.d., z namenom: POMOČ NAKUP VOZILA, SKLIC: 00 2024-112

Tisti, ki so vam bližje modernejši načini, kot je mobilno bančništvo, nam lahko pomagata tudi z uporabo spodnje QR kode.

Hvala!

VSTOPNICE SO ŽE V PRODAJI!

maj

24. OTO PESTNER
& TONI POVŠE

31. MARAAYA

junij

7. FLIRRT

28. HAMO
& TRIBUTE 2 LOVE

Začnemo
24. maja!

10.
FESTIVAL
BOGENŠPERK

julij

5. ORLEK & MI2

19. NINA PUŠLAR

september

6. ŠANK ROCK
»AKUSTIKA« Z GOSTI

avgust

23. ŠMARTNO KUHA

Več na: www.bogensperk.si/festival-bogensperk.html

www.bogensperk.si/festival-bogensperk

Festival Bogenšperk

041 703 992 in 01 898 76 64
info@bogensperk.si

Občina Šmartno pri Litiji

JAVNI ZAVOD
BOGENŠPERK

Šmartno

Odkrite skrivnosti neba

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

V sredo, 13. 3., smo v prostorih Galerije gradu Bogenšperk odprli razstavo klekljane čipke, nastale izpod spretnih rok članic Društva zasavskih klekljaric Srčevke, z naslovom Odkrite skrivnosti neba.

Odprtja se je udeležilo lepo število obiskovalcev, med njimi tudi župan Občine Šmartno pri Litiji **Blaž Izlakar**, šmarski podžupan **Darko Vidic** in direktorica Knjižnice Litija **Andreja Štuhec**. Zbrane je pozdravil direktor Javnega zavoda Bogenšperk **Peter Avbelj**, razstavljena dela na tematiki Ozvezdja in Horoskopi pa je predstavila predsednica društva Srčevke **Jana Klinc Češnovar**. V spremljevalnem programu se je predstavil mladi kitarist **Marcel Kodre**, ki svoje kitarsko znanje nadgrajuje v Glasbeni šoli Bučar.

O Srčevkah

Društvo zasavskih klekljaric Srčevke je bilo ustanovljeno 12. 5. 2015, ko se je zbralo 25 pogumnih, odločnih, prijaznih – srčnih – žensk, kar je botrovalo tudi imenu, ki so si ga izbrale – SRČEVKE. Nekaterne članice so že imele določeno znanje, preostale pa so jim uspešno sledile. Z leti je članstvo v društvu naraščalo, in tako v letu 2024 šteje že 50 članov, od tega celo sedem otrok. Srčevke so pripravile kar nekaj lastnih projektov, prek katerih so predstavile svoje delo, sodelovale pa so tudi pri nekaterih vseslovenskih projektih ter projektih v okviru svetovne čipkarske zveze OIDFA. Svojih izdelkov ne predstavljajo le v Zasavju, ampak tudi širše po Sloveniji, z razstavo Odkrite skrivnosti neba se predstavljajo tudi v Galeriji gradu Bogenšperk.

O razstavi

Klekljanje je večina ročnega izdelovanja čipk s sukanjem in križanjem niti, navitih na posebne, stružene lesene palčke – kleklje. Postopek klekljanja sledi vzorcu – risbi – na papirnati predlogi, pritrjeni na valjasto blazino, vstavljeno v pleteno košarico ali lesen podstavek. Klekljana čipka v prepletanju tradicije s sodobnostjo prestopa prag tradicionalnih rokodelskih veščin in vstopa tudi v svet sodobne umetnosti, sodobnih vizualnih praks, hkrati pa ohranja čar tradicije, zgodovinskega spomina in narodnega izročila, v katerem največkrat najde inspiracijo. Klekljanje ima tudi terapevtsko vlogo. Pričujoča razstava zajema klekljarske čipke na temi Ozvezdja in Horoskopi.

Ozvezdja

Gre za čipke osmih zimskih ozvezdij, nastalih po avtorskih vzorcih članic, ki so idejo zanje dobile na pohodu po Orionovi poti. Ta poteka v okolici Jurkloštra po sledih starodavnih kultur, po predelih, ki naj bi bili megalitsko svetišče, središče sveta v trikotniku med Savinjo, Savo in Sotlo, kot sklepa pater dr. Karel Gržan v svoji knjigi V znamenju Oriona.

Horoskopi

Cikel zajema 15 serij klekljanih horoskopov po že narisanih vzorcih, pod katere so se podpisali domači in tuji avtorji: Manca Ahlin, Irma Pervanja, Vida Kežar, Martina Bruggeman, Zdenek Doležal, Lenka Maslova Špetlova, Ivana Domanjeva, Jana Novak, Michelle Jourde, Antinisca Vicentini in Jolana Davidovičeva.

Avtorice razstavljenih čipk:

Milena Beravs, Meta Dolinšek, Barbara Glas, Jana Herman, Jana Klinc Češnovar, Tina Kuder Veldin, Andreja Lezič, Liljana Lipovšek, Marija Majcen, Tatjana Mizori Zupan, Francka Mittoni, Gizela Mogilnicki, Danica Repovš, Albina Rutar, Emilija Šašek, Karmen Šunta, Dani Tori, Janja Turšič, Vladka Učakar, Marjana Zore, Milena Žohar.

Foto: Mojca Knez

Skupni letak

»Pristno in butično«

Avtorica članka: Mojca Knez

V mesecu marcu je Javni zavod Bogenšperk v sodelovanju z Javnim zavodom za kulturo in turizem Prijetno domače Ivančna Gorica s ponosom predstavil prvi skupni turistični letak, ki je plod uspešnega sodelovanja.

Letak »Pristno in butično« predstavlja grad Bogenšperk, cerkev sv. Martina v Šmartnem, Hišo kranjske čebele v Višnji Gori in Jurčičevo domačijo na Muljavi, kar je odlična kombinacija za preživljanje večdnevni aktivnih počitnic. Letak je bil izdan v treh jezikih (slovenščini, angleščini in italijanščini) in se je že predstavil italijanskim obiskovalcem sejma v Milanu. Namenjen je širši javnosti, ki si želi proste dneve preživeti pristno, kulturno obarvano, inovativno in v naravi. Vse to in še več nudijo omenjene destinacije. Vabljeni, da jih obiščete tudi vi!

JAVNI ZAVOD
BOGENŠPERK

Obisk hrvaških direktorjev v našem domu

Avtorica članka: Leonida Razpotnik, direktorica

V sredo, 13. 3., je Dom Tisje – enota Litija gostil obisk direktorjev domov za stare ljudi Primorsko-goranske županije iz Hrvaške.

Pobudnik in predlagatelj obiska naše enote je bil gospod Franci Imperl, ki nas je izbral izmed nekaj domov, ki so si jih omenjeni direktorji v Sloveniji ogledali. Direktorji so si v spremstvu naših strokovnih delavk ogledali način dela v gospodinjskih skupinah. Življenje v gospodinjskih skupinah je po skoraj desetih letih od odprtja enote Litija v Sloveniji še vedno redkost. Gospodinjske skupine zahtevajo tako ustrezno arhitekturno zasnovo kot vsebino dela, ki omogoča normalizacijo življenja. Vsi obroki se pripravljajo v

posameznih enotah doma, kjer je gospodinja tista ključna oseba, ki predstavlja »nadomestno mati«. Stanovalci se v pripravo obrokov vključujejo tako aktivno kot pasivno, čuti se toplino in domačnost. Stanovalci prebivajo v eno- in dvoposteljnih sobah, ki jih lahko opremijo s svojim lastnim pohištvom in njim ljubimi predmeti. V domu je prevladujoča metoda kongruentna odnosna nega, ki temelji na posameznikovi biografiji ter spoznanjih iz nevrobiologije in nevroznanosti.

V stanovalčevi življenjski zgodbi iščemo lepe spomine, ki v človeku sprožajo dobre občutke. Povratno spremenjeno obnašanje stanovalca pozitivno deluje na negovalca, med njima se vzpostavi odnos, ki preseže običajen negovalni odnos.

V posameznem delovnem timu morajo biti zaposleni ustvarjalnejši, znati se morajo prilagajati različnim situacijam. Delovni tim potrebuje stalno podporo strokovnih delavcev, znanja iz komunikacije in organizacije dela.

Po ogledu doma so direktorji prisluhnili predavanju iz kulture usklajenih odnosov, o kakovosti po modelu E-qalina ter drugih metodah, ki se uporabljajo v našem domu, ter znamenjenju delodajalca skozi zaposlene. V živahni razpravi smo izmenjali svoje izkušnje, primere dobrih praks, opozorili na težave in se v prijateljskem duhu dogovorili, da se še srečamo.

Štiridnevni izlet v Novigrad

Avtorica članka: Ivanka Možina

Turistična družba Cepelin je organizirala izlet v Novigrad (4 dni, 3 nočitve) po ugodni ceni. Udeležilo se nas je sedem članic DU Šmartno pri Litiji. Nikamor se ni bilo potrebno peljati. Na avtobus, ki je pripeljal iz Trbovelj, smo vstopile kar na avtobusni postaji Šmartno pri Litiji.

Program izleta je bil zelo pester. Prvi dan smo si ogledali lepote mesta, kamor sta sodila cerkev in muzej Lapidarium. Ob večerji smo imeli zabavni program z živo glasbo. Drugi dan smo se zapeljali v Italijo na ogled prečudovitega dvorca Miramar, sledil je sprehod po botaničnem vrtu in ogled samega mesta Trst. Po povratku v hotel je sledila zabava na plaži, večerja je potekala v slogu praznovanja 8. marca, dneva žena. A to še ni vse, zabavala nas je klapa Valdibora iz Rovinja. Veliko nas zaplesalo ob ritmu dalmatinske glasbe. Vse udeleženske smo prejele simbolično darilce. Veselje je bilo na višku. Tudi tretji dan je bil razgiban v slogu animacij, zabavnega programa, tombole. Kdor je hotel, je obiskal bazen in se razgibal. Ob večerji pa so nas spet očarali zvoki žive glasbe.

Vse lepo hitro mine, prišel je zadnji dan, v slovo smo pomahali hotelu Laguna, odpeljali smo se domov preko Trojan. V Šmartno pri Litiji smo prispeli zgodaj popoldne. Hvala šoferju Sandi Toursa, ker

nas je srečno pripeljal domov, in hvala turistični agenciji Cepelin za odličen izlet in bogat program. Zagotovo se bomo drugo leto spet udeležile tega izleta v še večjem številu. Druženje in dobra volja štejeta, nasvidenje.

Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Avtor članka: Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Merjenje krvnega sladkorja, krvnega tlaka, kisika v krvi, holesterola in trigliceridov

Vsako prvo sredo v mesecu **od 8.00 do 10.00**, v društveni pisarni.

Strokovno zdravstveno predavanje

V torek, **23. 4. 2024, ob 16.00** predavanje z naslovom **Maščobe, katere ne gre prezreti**, predaval bo **prim. Matija Cevc, dr. med.**

Pohodi

18. 4. 2024: Višnja Gora–Leskovec, avtobus, vodi g. Jože Pavli

25. 4. 2024: Širmanski hrib, vodi g. Lojze Hauptman

9. 5. 2024: Koča na Travniku, avtobus, vodi g. Jože Pavli

16. 5. 2024: Strešni vrh, vodi g. Lojze Hauptman

23. 5. 2024: Krim–Jezero, avtobus, vodi g. Jože Pavli

30. 5. 2024: grad Žovnek–gora Oljka, avtobus, vodi g. Lojze Hauptman

Navedli smo predvidene relacije četrtkovih pohodov. Pohod odpa-
de v primeru slabega vremena.

Telovadba

V Športni dvorani Litija pod strokovnim vodstvom **ob sredah od 18.30 do 19.30**.

Plavanje in vadba

V bazenu Pungrt Šmartno pri Litiji pod strokovnim vodstvom sku-
paj z MDI Litija **ob sredah od 16.00 do 17.00**.

Na voljo je še nekaj prostih sob za:

EDUKATIVNO OKREVANJE TALASO STRUNJAN 12.–19. 5. 2024.

Ponudba vključuje:

- tri dnevne vodene aktivnosti in diabetikom primerne telesne vadbe (hidrogimnastika, vodna aerobika, vodena kardiovadba v telovadnici, nordijska hoja ali vodeni sprehodi),
- vsakodnevno kontrolo krvnega sladkorja,
- učno delavnico Zdrava prehrana za diabetike,
- dodatno še dve edukativni zdravstveni predavanji strokovnih sodelavcev (zdravnika, med. sestre, fizioterapevta, kineziologa) na temo, povezano z obvladovanjem sladkorne bolezni,
- namestitev v dvo- in enoposteljnih sobah izbranega hotela ali v vilah,
- pol- in polne penzione z varovalno prehrano za sladkorne bolnike z diabetičnimi malicami,
- uporabo kopalnega plašča (v sobi hotela s ****), po dogovoru tudi v vilah,
- neomejeno kopanje v hotelskih bazenih,
- 10 % popust na redne cene zdravstvenih in wellness storitev,
- bogat animacijski program (družabni večeri, glasbeni večeri ipd.) in organizacijo izletov na željo društva,
- brezplačni avtobusni prevoz v zdravilišče in nazaj (izpolnjen pogo-
j 20 prijavljenih oseb, v nasprotnem primeru se prevoz doplača).

PLAČILNI POGOJI

Ob prijavi plačate 50 € akontacije do 24. 4., ostalo poravnate na lokaciji z možnostjo obročnega odplačila aranžmaja s plačilno kartico na tri obroke.

Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji prispeva rednim članom 50,00 €, podpornim članom 25,00 € enkrat v letu. Članom, katerih mesečni dohodek znaša manj kot 500,00 €, prispeva društvo 100,00 € enkrat v letu (na podlagi potrjila o prihodku, ki je obvezna priloga ob prijavi za okrevanje).

V društvu smo vedno prisotni ob uradnih urah v ponedeljek in sredo **od 8.00 do 11.00**, ostale dni v tednu pa smo dosegljivi in mobilnem telefonu 031 777 153 in na elektronski pošti

drustvo.dia.litija@siol.net.

Hotel Svoboda ****	12.–19. 5. 2024 Sezona B (8 dni/7 noči)	Turistična taksa
7 polpenzionov v dvoposteljni sobi	574,00 €	2,50 €/na dan/osebo = 20,00 €
Vile ***	12.–19. 5. 2024 Sezona B (8 dni/7 noči)	Turistična taksa
7 polpenzionov v dvoposteljni sobi	504,00 €	2,50 €/na dan/osebo = 20,00 €

Obvestila Kmetijske svetovalne službe – izpostava Litija

Letošnja kampanja oddaje zbirnih vlog z zahtevki za leto 2024 bo potekala od 8. 4. do 10. 7. 2024.

Pred oddajo zbirnih vlog preverite urejenost podatkov v Registru kmetijskih gospodarstev (RKG). Glede na to, da je bil RKG zaradi posodabljanja podatkov do 25. 3. 2024 zaprt, se lahko na upravnih enotah zglasite šele po omenjenem datumu oziroma stanje KMG preverite na javnem pregledovalniku GERK. V kolikor boste urejali podatke na upravni enoti, lahko to storite vsaj en dan pred oddajo zbirne vloge.

Naročanje na izpostavi Litija bo potekalo od 25. 3. 2024 dalje, in sicer vsak delovnik od 7. do 9. ure na telefonskih številkah 01 899 50 13, 899 50 14 in 899 50 15.

Na kaj morate biti pozorni pred oddajo zbirne vloge?

Urejeni podatki v RKG (pravilno izrisane obdelovalne površine, njive, nasadi ...).

Urejeni podatki v registrih živali.

Opravljen koprolška analiza blata (v kolikor uveljavljate intervencijo Dobrobit živali – govedo/drobnica/konji).

Pripravljeni podatki o vrstah posevkov na njivah (glavni posevek, naknadni in prezimni posevek).

Pripravljeni podatki o živalih, ki jih boste vključili v intervencije DŽ, LOPS (lokalne pasme).

Karmen Skalič Holešek, univ. dipl. inž. agr., terenska kmetijska svetovalka

Zakaj postati član folklorne skupine?

Avtorici članka: Katja Gorišek in Dunja Gorišek Simončič

Razlogov je veliko. Začnimo z najbolj preprostim: ker radi plešemo in se imamo fajn!

Šalo na stran, vedno je dobro vedeti, od kod izhajamo, in s pomočjo folklorne pomagamo ohraniti duhovno kulturo naroda. Izročilo se prenaša iz roda v rod in s poustvarjanjem takih prvin preteklost približamo ljudem. Slovenija je dežela raznolikih pokrajin, in čeprav to danes morda ni več tako izrazito, boste skupaj z nami ugotovili, da v preteklosti temu ni bilo tako. Spoznali boste različne tipe oblačil, šeg in navad, značilnih za posamezne regije, in se naučili veliko plesov. Za tiste, ki želite svoje znanje še poglobiti ali nadgraditi, pa za člane skupin v okviru JSKD potekajo tudi razna izobraževanja. Najlepše pri vsem pa je, da je folklor namenjena vsem, ki imate nekaj ritma, vsaj 2 uri na teden in kakšen vikend prostega časa in veselje do druženja. Naše člane najdemo tako med dijaki kot (skoraj) upokojenci iz ožje in širše okolice, saj se nekateri pripeljejo tudi iz Gabrovke in Jevnice. Vsem nam je skupno veselje do plesa in glasbe, skupaj tkemo prijateljske vezi. Naše prostore smo si uredili v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji, kjer tudi potekajo naše vaje. Pri Folklorni skupini Javorje smo polni načrtov in že veselo načrtujemo različne dejavnosti. Od raznih nastopov v Sloveniji pa tudi v tujini (v preteklosti smo bili v Franciji, Avstriji, Srbiji, na Hrvaškem itd.), udeležbe na revijah, pa vse tja do malo bolj sproščenih dejavnosti, pri katerih se še bolj povežemo, kot so razna druženja, delovni vikendi in še kaj. Radi tudi sodelujemo z drugimi društvi v naši občini, tako da je naše leto kar pestro. Z veseljem v našo skupino sprejememo tudi kakšnega glasbenika, ki bi nam s harmoniko še dodatno obogatil vaje in nastope.

Lepo vabljeni in se vidimo v torek zvečer!

Za dodatne informacije smo dosegljivi na: fsjavorje@gmail.com.

Klekljanje na Šmarskem spomladancu

Avtorica članka: Jana Klinc Češnovar

V maju 2015 se je zbralo 25 pogumnih, odločnih, prijaznih – srčnih – žensk iz krajev ob osrednji Savi in ustanovilo Društvo zasavskih klekljaric Srčevke.

Srčevke združujejo klekljarice iz kar devetih občin. V času od ustanovitve so pripravile kar nekaj projektov, kjer so predstavile svoje delo na lokalni ravni, sodelovale pa so tudi pri nekaterih vseslovenskih projektih ter projektih v okviru svetovne čipkarske zveze OI-FA. Tako so delale čipke na temo srca, pa prereze debel in drevesa, praznične predpasnike, zdravilne rastline, čebelarški koledar, jesen, lovilce sanj, Laibach, Od tam smo pa mi doma, če naštejemo le nekatere. Svojih izdelkov ne predstavljajo le v Zasavju, ampak tudi širše po Sloveniji, z razstavo *Odkrite skrivnosti neba* se predstavljajo tudi v Galeriji gradu Bogenšperk, kjer razstavljajo že drugič. Razstava, ki bo na ogled do sredine maja, zajema klekljane čipke na temi Ozvezdja in Horoskopi. Na razstavi je mogoče videti kar 189 čipk v različnih tehnikah in barvah.

Ker pa Srčevke svoje znanje rade delijo tudi z mladimi, so se odločile, da sodelujejo tudi na letošnjem Šmarskem spomladancu v Šmartnem pri Litiji 16. 3. Mlade obiskovalce so učile klekljanja. Tisti, ki še nikoli niso imeli v roki klekljev, so delali kitico, dekljica, ki že

Zaključna fotografija vseh nastopajočih, prireditev Javorskih 40, 19. 10. 2019, foto: Blaž Bratkovič

Plesalci v belokranjski noši, prireditev Javorskih 40, 19. 10. 2019, foto: Blaž Bratkovič

pozna osnove klekljanja, je delala idrijski ris v obliki srčka, srednješolka pa je v celem dopoldnevu poleg kitice osvojila tudi že ozki ris in ovinke v njem. Bilo je eno zelo ustvarjalno sobotno dopoldne v prostorih TIC-a.

20 let delovanja Društva za razvoj podeželja LAZ

Avtor članka: Društvo LAZ

Društvo LAZ kot navdih za razvojno povezovanje v Srcu Slovenije in doprinos k razvoju turistične dejavnosti na področju slikovitih vasi Jablaniške doline.

Društvo za razvoj podeželja Laz letos obeležuje 20 let delovanja. Svoje aktivnosti izvaja v slikovitih vaseh ob desnem bregu reke Save, ob Jablaniškem potoku in ob potoku Reka. Vsem je skupno, da so neločljivo povezane z naravo in s svojim edinstvenim značajem vpete v območje, ki ga imenujemo Jablaniška dolina. To so kraji, kjer se vsaka dežna kapljica steka in poveže z drugimi v Jablaniški potok, ki hiti po Jablaniški dolini.

Ob njegovi poti najdemo vasi Breg, Tenetiše, Gradiške Laze, Spodnja in Zgornja Jablanica, Selšek in Cerovica. Na obronkih doline se razprostirajo razčlenjene vasi in zaselki Jablaniške Laze, Bukovica, Dolgo Brdo, Gradišče, Prelesje in Zelenec. Ko jih obiščemo, uživamo v čudovitih razgledih na vse strani neba.

Prebivalci smo ponosni na obdelane kmetijske površine, negovane gozdove in ocvetličene domove. Bujni zeleni gozdovi po obronkih doline so dodana vrednost lastnikom kmetij ter odlični izhodišče za rekreacijo in sprostitvev nas domačinov in seveda naših obiskovalcev. V toplejšem obdobju leta je razgibana pokrajina kot nalašč za kolesarske podvige po asfaltiranih ali makadamskih poteh. Imamo tudi nočitvene kapacitete, zato si za obisk naših krajev nameni več dni.

Značilno podobo pokrajine ustvarjajo travniški sadovnjaki. Poleg znamenitih cerkva je tod mogoče najti kaščo, toplar in tradicionalno sušilnico sadja. V dolini sta tudi pomembni arheološki najdišči Roven in Cvinger. Tu je v območju Natura 2000 zaščiteno bivališče netopirjev, v Jablaniškem potoku živi rak piškur – obloustka, ob Savi domujejo ogrožene ptice, kakršna je npr. žagarica.

Odkrijte lepoto Jablaniške doline, kjer se tradicija in narava srečujeta v popolnem sožitju. Vsaka vas v tej dolini je kot samostojno poglavje v knjigi, ki jo lahko doživite in raziskujete. Dobrodošli v tem čarobnem kotičku Srca Slovenije!

Ko se zavedamo, v kako lepem okolju živimo, je prav, da ga tudi ohranjamo. In prav ta skrb do negovanja in ohranjanja naravne in kulturne dediščine je ena izmed glavnih vrednot Društva Laz, kar so pred 20. leti tudi ustanovitelji vnesli v sam naziv društva. Ime LAZ društvo nosi po sopomenki, ki pomeni izsekan gozd, katerega površine so naši predniki namenili poljedelstvu in pašnikom. V svoj logotip je društvo vključilo še jabolko, saj je v dolini in po obronkih še polno visokodebelnih jablan.

Pobudnica ustanovitve Društva LAZ, Jelka Babič, je z idejo o ustanovitvi društva navdušila še petnajst podobno mislečih prebi-

valcev Jablaniške doline, katerih skupni cilj je bil dvigniti kakovost življenja na podeželju na družbenem, okoljskem in gospodarskem področju. Prišlo je do prvih idej o organizaciji dogodka, ki bi povezoval krajanje. Rodilo se je **Štefanovo srečanje krajanov**, ki ga društvo organizira vse od leta 2004.

Skoraj zarasle gozdne poti so postale spet prehodne. Vpisna knjiga pri cerkvi sv. Magdalene v Gradišču pri Litiji se je iz dneva v dan bolj polnila in kmalu je padla ideja o trasiranju pohodniške poti, ki je dobila ime **Jablaniška pot. Letos, v soboto, 6. 4., je društvo organiziralo že 19. pohod po Jablaniški poti**, ki vodi skozi vasi, zaselke, po gozdnih poteh mimo prijaznih domačinov, ki z veseljem pokramljujejo s pohodniki in jim ponudijo dobrote svojih kmetij.

Društvo LAZ je skozi leta delovanja raslo, širilo svoje članstvo in svoj program dela. S prijavi na lokalne, državne in mednarodne razpise so udeleženci ekskurzij prenašali dobre prakse in zglede iz drugih regij in držav na domače območje. Leta 2008 je bila na Bregu pri Litiji postavljena stalna **Zbirka savskih prodnikov**, ki se je kasneje **razširila še z razstavo Naše ptice, ki živijo ob reki Savi**. Ureditev je bila sofinancirana s strani Lokalne akcijske skupine Srce Slovenije (LAS Srce Slovenije) in sredstev, ki jih je društvo pridobilo z organizacijo **dogodka Dan jagod in špargljev**. To je najbolj obiskan dogodek, ki ga organizira Društvo LAZ. Tudi letos ga bo organiziralo zadnje nedeljo v maju, 26. 5. Dvakrat pa je bilo društvo kot partner vključeno v **projekte LAS Srce Slovenije**, in sicer **projekt Visit Litija in Lokalident**.

Po 10 letih delovanja se je na pobudo ljubiteljic petja ustanovil **Ženski pevski zbor LAZ**. Na začetku je prepevalo 16 pevk, danes pa že preko 25. Zbor vodi karizmatična zborovodkinja Manca Vidic, ki rada prenaša svoje večine in strast na pevke. Dekleta prepevajo na lokalnih, občinskih in tudi mednarodnih odrih. Večkrat so slovensko pesem ponesle na Češko, Italijo in Madžarsko.

Društvo LAZ je tudi velik in uspešen povezovalac meddruštvenega sodelovanja. Sodeluje z različnimi institucijami, kot so nevladna organizacija Društvo za razvoj in varovanje Geossa – ZLHT, Razvojni center Srca Slovenije, LAS Srce Slovenije, Turistična zveza Slovenije, Turistična zveza Kum in seveda občini Šmartno pri Litiji in Litija, v katerih deluje. **Društvo Laz ima podeljen status društva v javnem interesu na področju kmetijstva in turizma.** Je član nacionalne mreže za podeželje pri Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, ki spodbuja sodelovanje in medsebojno pomoč med posamezniki in organizacijami, ki sodelujejo pri razvoju podeželja. Na podlagi projektnega sodelovanja je Društvo LAZ navezalo stik z občino Breznički Hum iz Hrvaške ter Castel San Giorgio iz Italije, s katerima je Občina Šmartno pri Litiji leta 2019 podpisala listino o pobratenu.

Pred epidemijo covida je bilo v društvo včlanjenih preko 110 članov, danes jih je nekoliko manj, a za večino se lahko pohvalimo, da so aktivni. Ob 20. obletnici delovanja, povezovanja, razvoja, druženja je prav, da se najzaslužnejšim članom tudi javno zahvali. Po sklepu Upravnega odbora Društva LAZ so se določili kriteriji za priznanja.

Tako je triinšdeset članov s strani Društva LAZ prejelo priznanje za aktivno sodelovanje v društvu (10 ali več let aktiven član pri načrtovanju ali izvajanju aktivnosti društva). Devet članov (Agata Lambergar, Franci Lenart, Ivana Poglajen, Lilijana Mandelj, Magda Medvešek, Milena Strmljan, Nada Pintar, Pavla Rozina in Tatjana Dolšek) je prejelo priznanje za dolgoletno aktivno sodelovanje (10 ali več let aktiven član pri načrtovanju ali izvajanju aktivnosti društva) in dolgoletno delo v organih društva (vsaj dva mandata – 8 let).

Priznanja je podelila **predsednica Društva LAZ, Mojca Hauptman**, ki je navzočim na dogodku povedala, da v povprečju člani Društva Laz v enem koledarskem letu opravijo 1000 prostovoljskih ur. Dodala je, da se veseli sadov 20 letnega dela Društva Laz skupaj z vsemi dobitniki priznanj, ki so s svojo predanostjo in strastjo prispevali k uspehu društva. Zahvalila se je vsem članom, podpornikom, donatorjem in partnerjem, s katerimi je društvo soustvarjalo to izjemno pot. Hkrati pa je naznanila, da je 20. obletnica delovanja lahko prelomno leto, ki odpira pričakovanja za prihodnost. Z novimi dosežki in izkušnjami 20-letnega delovanja smo polni energije in navdušenja za nadaljnje delo, nove projekte in aktivnosti, ki nas čakajo v prihodnosti, je še dodala.

Na predlog Upravnega in Nadzornega odbora Društva LAZ so bila s strani turistične zveze Slovenije podeljena **posebna priznanja**

za doprinos k obogatitvi vsebin društva in turistični ponudbi Jablaniške doline. Priznanja je podelil osrednji govorec večera, podpredsednik Turistične zveze Slovenije, g. Jože Prah. Priznanje so prejeli: Domačija Paternoster, Domačija Vovk, EKO kmetija Pr' Kokol, Domačija spominov Samec in kmetija Pr' Janez.

Presenečenje večera sta bili podelitvi Turistične zveze Slovenije, in sicer častnega bronastega znaka za uspešno delo pri razvoju turizma v Sloveniji, ki ga je prejela predsednica Društva Laz, Mojca Hauptman, ter priznanje z bronastim znakom za 20 let uspešnega dela pri razvoju turizma, ki ga je prejelo Društvo Laz.

Hvala vsem, ki boste tudi v prihodnosti del naše poti, zato se veselimo nadaljnjega sodelovanja in soustvarjanja v prihajajočih letih ter tudi nadaljnje bogatitve letine naše Jablaniške doline.

Šmarske vezilje

Avtorica članka: Katarina Kragelj

Šmarske vezilje, ki ustvarjamo v okviru DU Šmartno pri Litiji, bomo kmalu praznovali 15. obletnico delovanja. Mentorica Štefka Fašing je na začetku delovanja okrog sebe zbrala žene in dekleta, ki jim ročna dela pomenijo sprostitev, veselje in ohranjanje tradicije ročnih del v našem kraju, ki ne smejo v pozabo.

Kmalu nismo več vezle samo barvnega vezenja in rišeljca, tudi pletemo, kvačkamo, šivamo, ustvarjamo čestitke, klekljamo, prijetno kramljamo, se družimo in tudi praznujemo. Izdelale smo tudi nešteto oltarnih prtov, vsaka izmed nas si je izvezla tudi svojo bluzo.

Ob šmarskem občinskem prazniku pripravimo vsakoletno razstavo naših umetnij, vsake dve leti pa sodelujemo na mednarodni razstavi ročnih del v Velenju. Vezle smo že blazine, bluze, torbe, pokrivala. Ta razstava nam predstavlja poseben izziv, vedno prejmemo pohvale in priznanja, lansko leto pa je peča, ki jo je izdelala gospa Fašing, prejela drugo nagrado.

Skupina je zamenjala mentorico, to je sedaj Vida Zupančič, delo pa je še vedno zelo pestro in zanimivo. Organizacijska dela in skrbi si v

Knjižnica Litija

Avtorica članka: Aleksandra Mavretič

Andersenov teden v Knjižnici Litija

Hans Christian Andersen, danski pisatelj in pesnik se je rodil 1805, umrl pa 1875, prihodnje leto bo jubilejno leto okroglih obletnic rojstva in smrti. A priljubljenega pravljničarja se spomnimo prav vsako leto, ob njegovem rojstnem dnevu in mednarodnem dnevu knjig za otroke. Tudi letos smo imeli v Knjižnici Litija Andersenov teden, ko so v dopoldanskem času potekale bibliopedagoške ure s pravljničarko Tatjano. Obiskali so nas otroci iz litijskega vrtca.

Pravljnične ure tudi aprila

Najmlajše vabimo na pravljnični uri v aprilu, 23. in 25. 4. ob 18:00, v Litiji in Šmartnem. V maju pa se pravljnične ure poslovijo, do novega začetka v oktobru. Vabljeni!

Mednarodni dan knjig in avtorskih pravic ter zaključek Srčnega bralca

Ob mednarodnem dnevu knjige, ki je 23. 4., vsako leto pripravimo zaključek bralne značke za odrasle. Tokrat bo literarni večer v sredo, 24. 4. ob 19:00 v Kulturnem centru Litija. V goste smo povabili Miho Šaleharja, radijskega voditelja in avtorja treh knjig. Z njim se bo pogovarjala bibliotekarka in moderatorica Simona Solina. Knjige in priznanja srčnim bralcem bodo na voljo v Knjižnici Litija, literarno-pogovorni dogodek pa je namenjen vsem obiskovalcem.

Priprave na Tačkov festival

V teh dneh že potekajo priprave na Tačkov festival, ki bo potekal od 3. do 7. 6. Med že uveljavljenimi vsebinami bodo tudi novosti, tako da bo zanimivo za vse generacije. V soboto, 8. 6., ko Nace Simončič praznuje rojstni dan, pa se ga bomo spomnili tudi ob njegovem spomeniku.

Ljubitelje ustvarjanja vabimo k sodelovanju na Tačkovem natečaju; letos želimo da skupaj ustvarjamo like kučka Tačka iz različnih materialov (reciklaža ali drugi primerni materiali). Dela so lahko individualna ali skupinska – temu bodo prilagojeni tudi kriteriji ocenjevanja. Rok za oddajo je 22. 5. Več informacij v besedilu natečaja (www.knjiznica-litija.si).

skupini porazdelimo tako, da vsaka članica opravi svoje delo. Naša lanskoletna razstava je bila v znamenju božičnih motivov in prvi izdelki so bili v začetku novembra 2023 razstavljeni v šmarskem izložbenem oknu v Leskovčevi hiši. Drugi, obsežnejši del razstave pa je bil od sredine decembra do sredine januarja 2024 na ogled v šmarski knjižnici. Razstava je bila dobro obiskana. Vezilje pridno delamo naprej in se veselimo srečanj in razstav ter seveda dela doma.

Iz dela RKS OZ Litija

Avtorici članka: Irena Videc in Danica Sveršina

Krvodajalstvo

Letošnja prva redna krvodajalska akcija je potekala 14. in 15. 3. 2024 v Osnovni šoli Gradec v Litiji. Krvodajalske akcije se je udeležilo 214 krvodajalcev, med njimi jih je 14 kri darovalo prvič. Vsem krvodajalcem se zahvaljujemo za udeležbo in darovano kri. Zahvaljujemo se tudi Osnovni šoli Gradec za sodelovanje pri uspešno izvedeni krvodajalski akciji.

23. območno preverjanje znanja iz prve pomoči in gibanja RK

Organizirali smo že 23. območno preverjanje znanja o dejavnosti Rdečega križa ter nudenju prve pomoči ob nesreči za učence višjih razredov OŠ na območju občine Litija in občine Šmartno pri Litiji. Na območno preverjanje se je prijavilo sedem ekip osnovnošolcev višjih razredov. Iz OŠ Šmartno ter iz OŠ Gabrovka – Dole po dve ekipi, iz PŠ Dole pri Litiji, OŠ Gradec in OŠ Litija pa po ena ekipa. Preverjanje je sestavljeno iz teoretičnega in praktičnega dela. Pri teoretičnem delu so učenci preverjali znanje iz prve pomoči in znanje o organizacijski kulturi Mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmesca. Teoretični del so učenci pisali po šolah, praktični del pa je potekal v avli Občine Litija. Po pozdravu predsednice RKS OZ Litija je vodja preverjanja ga. Erna Sajovic Roglič, dr. med. prisotnim razložila potek preverjanja, ki obsega teoretični in praktični del usposobljenosti. Učenci posamezne ekipe so oskrbeli poškodbo, vsi pa so prikazali temeljne postopke oživljanja z uporabo učnega defibrilatorja. Vsaka poškodba oziroma primer se je točkoval skladno z zahtevnostjo poškodbe in ocenjevalne pole, ki jih je pripravil organizator.

Največ točk in s tem prvo mesto je zbrala ekipa prve pomoči iz PŠ Dole pri Litiji. Najboljša učenka je bila Monika Kmetič iz ekipe PŠ Dole pri Litiji, ki je dosegla skupno najvišje število točk – 96 – v testih in praktičnem delu skupaj.

Ekipa PŠ Dole pri Litiji se je uvrstila na regijsko preverjanje znanja, ki bo potekalo v aprilu. Vsako leto povabimo vse učence, ki so se udeležili preverjanja znanja prve pomoči, njihove mentorje in ostale sodelujoče na nagradni izlet, ki ga bomo organizirali v maju. Hvala vsem, ki ste pomagali, da smo uspešno izvedli območno preverjanje znanja iz prve pomoči.

Posvet RKS območnih združenj ljubljanske regije

V četrtek, 7. 3. 2024, smo se udeležili posveta za predsednike in sekretarje RKS OZ, ki spadajo v ljubljansko regijo. Tema posveta je bila pregled predloga novega statuta Rdečega križa Slovenije. Udeleženci smo se posvetovali glede nekaterih členov in podali predloge in pobude za spremembe statuta, ki bodo omogočale učinkovitejše delovanje RKS. Predlogi bodo poslani statutarni komisiji RKS.

Razvojni center Srca Slovenije

TOČKA ZA STAREJŠE

»NEPREMIČNINE V STAROSTI« TEMA ZADNJE DELAVNICE V OKVIRU LAS PROJEKTA TOČKE ZA STAREJŠE

Avtorica članka: Anita Molka

V torek, 26. 3., smo v prostorih Občine Litija izvedli še zadnje predavanje in delavnico v okviru LAS projekta Točka za starejše – Nepremičnine v starosti: Upravljanje in prilagoditev domačega bivalnega okolja. Dogodek, ki ga je izvedel Zavod Oreli v sodelovanju z Mizarstvom Kos, je moderirala Mojca Štepic, direktorica Razvojnega centra Srca Slovenije.

Roman Renner iz Zavoda Oreli je poudaril, da lahko nepremičnine v starosti dajejo varnost ali pa so breme, zato so prilagoditve nujno potrebne za samostojno bivanje, s čimer zmanjšamo možnost nesreč na domu. Najpomembnejše prilagoditve so vhod, hodniki, sobe, kuhinja in kopalnica, prava vrednost pa se pokaže, ko jih začnemo uporabljati samodejno in brez razmišljanja.

Jože Kos iz Mizarstva Kos je predstavil idejne zasnove premičnih lesenih hišk za eno osebo, ki se lahko postavijo na dvorišče sorodnikovih hišk ali znotraj medgeneracijskih centrov in domov za starejše. V prihodnosti bodo starejši, predvsem tisti, ki živijo sami, iskali majhna prilagojena pritlična stanovanja ali hiške v skupnostih za starejše. Idejna zasnova teh bivalnih enot je rezultat študijskega dela med Mizarstvom Kos in **Fakulteto za arhitekturo Univerze v Ljubljani**, kako so potekala razmišljanja in načrtovanja, pa je povzela mentorica projekta, prof. mag. **Martina Zbašnik Senegačnik**. Prof. dr. **Franc Pohleven**, biolog in znanstvenik z veliko ljubezni do lesa, je izpostavil prednosti lesene gradnje in vplivov na življenje v njej.

V zaključnih govorih so predstavnice Občin Litija (Lijana Lovše, podžupanja), Šmartno pri Litiji (Karmen Sadar, direktorica občinske uprave) in Lukovica (Mojca Cerar, koordinatorka Točke za starejše) delile informacijo, da bodo Točko za starejše podpirale še naprej in

zagotovile njeno izvajanje tudi po koncu projekta. Svoje pozitivne izkušnje sta delili tudi **Milena Mrzel**, predsednica Društva upokojencev Šmartno pri Litiji, in **Marijana Grošelj** iz Društva upokojencev Lukovica.

Anita Molka, koordinatorica LAS projekta Točka za starejše, se je zahvalila vsem, ki so in bodo še naprej pomembno prispevali k pomoči starejšim v lokalnem okolju. Izpostavila je, da je projekt združil organizacije in posameznike, ki omogočajo kakovostnejše življenje starejših, in ravno **te vezi bodo gonilo nadaljnega razvoja in izvajanja**. Spodbuja naj se sodelovanje med ključnimi akterji, ki ga je potrebno še okrepiti in ohranjati za skupno dobro naših starejših občanov, nadaljuje. **Naj bodo sodelovanje, empatija in srčnost osrednjega pomena.**

V okviru LAS projekta **Točka za starejše** je tudi za občane občine **Šmartno pri Litiji** pričela delovati svetovalna pisarna, ki **nudi pomoč in podporo starejšim** ter koordinira delo prostovoljcev. To je rezultat prenosa dobre prakse Zavoda Oreli iz Kamnika. **Starejši lahko povprašajo za nasvet in pomoč prostovoljce** (tudi obiski na domu), ki nudijo pogovor, dostavo hrane, pomoč pri opravilih, spremstvo, učenje uporabe računalnika, pomoč pri izpolnjevanju obrazcev, ipd. Starejši in njihovi svojci se lahko po pomoč obrnete na Točko za starejše v Šmartnem pri Litiji. **Vabljeni tudi vsi, ki bi želeli sodelovati kot prostovoljci.**

KONTAKT:

Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji, Staretov trg 25, uradne ure: vsako sredo od 11. do 12. ure; e-naslov: starejsi.litijasmartno@gmail.com; telefon: 064 251 737 (od pon. do pet. od 8. do 16. ure)

Foto: Špela Pavlič Kos

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja RS 2014–2020. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za vsebino je odgovoren LAS Srce Slovenije.

LAS
SRCE
SLOVENIJE

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

LEADER

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Aktivnosti, namenjene boljši varnosti voznikov enoslednih vozil, in vožnja v naravnem okolju

Avtor članka: Policisti Policijske postaje Litija

Motoristi so spomladi pri prvih prevoženih kilometrih še previdni, nekateri pa med lepim vremenom pridobijo lažni občutek varnosti in zato tudi vozijo hitreje ter bolj agresivno, zato bodo policisti v prihodnjih tednih in mesecih izvajali aktivnosti, namenjene boljši varnosti voznikov enoslednih vozil. Pozorni bodo zlasti na upoštevanje omejitve hitrosti in drugih prometnih predpisov, psihofizično stanje voznikov in tehnično brezhibnost vozil.

Ker sodijo vozniki enoslednih vozil v kategorijo bolj izpostavljenih udeležencev, so namreč aktivnosti policije, ministrstev, nevladnih organizacij in predstavnikov civilne družbe predvidene skozi vso motoristično sezono. Policisti bodo tako nadaljevali s poostrenimi nadzori nad večkratnimi kršitelji cestnoprometnih predpisov in nadzori v naseljih nad vozniki enoslednih vozil. Merili bodo hitrost, preverjali tehnično brezhibnost enoslednih motornih vozil in psihofizično stanje njihovih voznikov. Poleg tega policisti načrtujemo tudi številne preventivne aktivnosti.

S tovrstnimi aktivnostmi želimo vplivati zlasti na spremembo vedenjskih vzorcev in vzpostaviti enakovreden odnos med vozniki enoslednih motornih vozil in ostalimi udeleženci v prometu, pa tudi med samimi motoristi, ki morajo spoznati, da lahko **za lastno varnost in varnost drugih udeležencev največ storijo sami**. Policisti imajo možnost zasega motornega kolesa ob ugotovljenem določenem prekršku in ob izpolnjevanju zakonskih pogojev za zaseg.

Voznikom motornih koles in koles z motorjem policisti svetujemo tudi:

- Pri vožnji dosledno uporabljajte homologirano zaščitno motoristično čelado. Pravilno jo zapnite. Čist vizir vam omogoča potrebno vidljivost.
- Ne pozabite na oblačila s ščitniki.
- Motorno kolo je ozko, zato vas pri večji hitrosti drugi prometni udeleženci hitro lahko spregledajo. Naj bo vaša hitrost primerna okoliščinam, da vas bodo drugi pravočasno opazili, pa tudi vi njih.
- Poskrbite, da boste čim bolj vidni.
- Pri vožnji skozi levi ovinek se odmaknite od ločilne črte na sredini vozišča, sicer bo vaša glava brzela tudi meter globoko po smerem prometa.
- Hitrost in način vožnje motornih koles še posebej prilagodite v prvih minutah deževja.
- Izogibajte se asfaltnim površinam, na katerih je posut pesek, različno olje ali podobno (predvsem v ovinku).
- Ne vozite, če ste uživali alkohol, mamila, psihoaktivna zdravila ali ste utrujeni.

Policisti skupaj z drugimi inšpekcijskimi službami izvajamo skupne nadzore nad kršitvami v naravnem okolju in na smučiščih, zoper kršitelje pa se izvedejo sankcije. Odkrivanje prekrškov in ukrepanje zoper kršitelje vožnje v naravnem okolju je le del poostrenih nadzorov vožnje v naravnem okolju. Pomemben del za preprečevanje tovrstnih pojavov pa se nam zdi ozaveščanje in opozarjanje ljudi na posledice oziroma negativne vplive nedovoljene vožnje v naravnem okolju, pa tudi spodbujanje k podajanju prijav oziroma informacij o kršitvah in kršiteljih iz njihovega lokalnega okolja. Svetujemo, da kot vozniki v prometu ravnate odgovorno in za vožnjo vozil uporabljate površine, ki so za takšne vrste vozil tudi namenjene. Vsakega, ki tovrstne pojave opazi, pa želimo spodbuditi, da o tem obvesti policijo ali pristojno inšpekcijsko službo.

Zbor veteranov

Avtor članka: OZVS Litija – Šmartno

Člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Litija – Šmartno so se v soboto, 24. 2. 2024, zbrali v dvorani gostilne Krznar v Šmartnem pri Litiji na svojem rednem letnem zboru.

Uvodoma je bila zaigrana slovenska himna. Sledil je kulturni program, Žiga Koci je na harmoniko zaigral dve pesmi.

Na zboru veteranov je bilo prisotnih 109 članov in članic območnega združenja in štirje gosti: župan Občine Litija Franci Rokavec, predstavnik OZVVS Kočevje Antonij Vovko in Nikola Novič ter predstavnik veteranskega društva »Sever« Jani Končar. Pred pričetkom zasedanja zbora veteranov je predsednik OZVVS Litija – Šmartno Ivan Lovše prisotne povabil, da se z minuto molka poklonijo umrlim članom območnega združenja. Po izvolitvi organov zbora veteranov je zasedanje zbora prevzelo delovno predsedstvo v sestavi: predsednik Drago Kovič ter člana Martin Lindič in Matjaž Urbanc.

Poročilo o delu območnega združenja za leto 2023 je predstavil predsednik OZVVS Litija – Šmartno Ivan Lovše, ki je poudaril, da načrtovane naloge niso bile v celoti izpeljane. Izvedlo se ni smučarsko tekmovanje na Dolah, udeležbe ni bilo na dnevu Slovenske vojske, na proslavi ob dnevu državnosti v Ljubljani in na Kumu, na pohodih v Ribnici in Domžalah, na strelskem tekmovanju v Grosuplju in srečanju v Velenju. Izvedlo se ni obiska šol. Nazorno je izpostavil aktivnosti v posameznih mesecih iz programa, ki so bile izvedene, in dodatne naloge, ki niso bile zajete v programu. Vseh aktivno-

sti, ki so potekale skozi vse leto, se je udeležilo veliko članov območnega združenja, želel pa je, da bi se v letu 2024 udeležba še povečala. Vsem izvajalcem in udeležencem dejavnosti se je za sodelovanje zahvalil, še posebej županu Občine Litija Franciju Rokavcu za dobro sodelovanje. Finančno in poslovno poročilo OZVVS Litija – Šmartno za leto 2023 je prisotnim članom območnega združenja predstavil predsednik Ivan Lovše. Na podano poročilo ni bilo pripomb in dodatnih predlogov, kot tudi ne na program aktivnosti in finančni plan za leto 2024. S poročilom nadzornega odbora o delu in poslovanju OZVVS Litija – Šmartno je prisotne seznanil Matjaž Urbanc. Pripomb na poročilo ni bilo. Zbor veteranov je potrdil višjo letno članarino, iz sedanjih 14,00 € se poviša na 20,00 €, ki bo veljala od leta 2025 dalje.

Pozdravni nagovor gostov je odprl župan Občine Litija Franci Rokavec, ki je zboru veteranov zaželel uspešno nadaljnje delo in pohvalil dobro delo Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo v preteklih letih. Zahvalil se je za organizacijo in izvedbo proslave ob dnevu suverenosti. Poudaril je, da je OZVVS Litija – Šmartno gostilo dva predsednika, in sicer Zveze veteranov vojne za Slovenijo Ladislava Lipiča in Združenja PVD Sever Tomaža Časa. Dobro oziroma uspešno delo OZVVS Litija – Šmartno je zaželel tudi predstavnik OZVVS Kočevje Antonij Vovko.

Zbor veteranov je imenoval dva člana delegata za zbor ZVVS, Ivana Lovšeta in Radovana Petjeta. Predsednik Ivan Lovše je zbor veteranov seznanil, da so v preteklem letu postali novi člani združenja Vinko Podbevšek, Ciril Golob, Janez Zupančič ter Matjaž Juvančič.

Sedlarstvo – izumirajoča obrt

Avtorica članka: Stanislava Sirk

RAZSTAVE V IZLOŽBENEM OKNU NEKDANJE LESKOVČEVE TRGOVINE

Pred časom se je ponudila priložnost, da v izložbenem oknu nekdanje Leskovčeve trgovine pripravimo vrsto razstav. Zamisel se je zdela vabljiva, pridobiti je bilo potrebno le še dovoljenje lastnika prostorov, ki so že nekaj časa naprodaj. Njegove razumevajoče besede so bile še dodatna vzpodbuda, da na tej odlični lokaciji, saj hiša s cerkvijo in knjižnico zaokroža središče kraja, predstavimo drobce iz bogate snovne in nesnovne dediščine, iz katere zajemamo, če se tega zavedamo ali ne.

Do sedaj je bilo v »šmarskem galerijskem oknu« pripravljenih šest razstav. Naprej je Ida Dolšek, ki se že vrsto let pod strokovnim vodstvom dr. Marije Makarovič posveča oblačilni kulturi z našega področja ter zbira in hrani dragocene kose oblačil, nekateri so stari tudi več kot 100 let, pripravila razstavo ženskih pokrival. Druga postavitev je bila posvečena Šmarčanu dr. Slavku Grumu, umetniku in zdravniku, neutrudnemu premišljevalcu, »polihistorju« človekovih globlin. Razstava z naslovom *Eno bučo vina – enga petelina* je meseca vinotoka vabila na ogled poslikanih posod, narejenih iz buč vodnjač, za katere se je porodila ideja, potem ko sem leta 2001 v Slavistični reviji objavila članek *Referenca besede buča v Dalmatinski Bibliji*. Četrto razstavo so pripravile v počastitev martinovega in občinskega praznika dejavne šmarske vezilje. V adventu sva z Ido Dolšek poizkušali z izbranimi predmeti in originalnimi kosi oblačil

ter krstne oprave iz prve polovice 20. stoletja prikazati običaje ob rojstvu, krstu in vpeljevanju.

Februarja in marca pa je bila na ogled razstava *Sedlarstvo – izumirajoča obrt*, ki jo je postavila mag. Nataša Kolar, muzejska svetnica v Pokrajinskem muzeju Ptuj – Ormož. Čeprav se vrača v Šmartno le občasno, v prijazni hiši nasproti nekdanje Izgorškove mizarske delavnice še hrani bogato dediščino svojih prednikov, šmarskih sedlarjev in tapetnikov. Zaradi omejenega prostora je lahko razstavlila le nekaj kosov in dokumentov, ki izkazujejo, kako mnogovrstna so bila znanja, ki so odlikovala dobrega sedlarskega mojstra. Ne le funkcionalnost, v procesu nastajanja izdelka nista bila nepomembna niti sedlarjev odnos do konja kot človekovega pomočnika niti estetski izgled končnega izdelka.

Detajl komata, ki ga je izdelal Jožef Kolar (foto: Stanislava Sirk).

Več o družini Kolar lahko preberemo v knjigi *Mostovi časa*, v kateri je mag. Nataša Kolar strnila spomine na svoje prednike, ki so se najprej preživljali kot rudarji, potem pa se je njen praded Janez prvi v vrsti šmarskih Kolarjev izučil za sedlarja.

Sledili so mu trije sinovi, a v Šmartnem je ostal le Natašin ded Janez, saj bi bilo za tri sedlarje v kraju premalo dela. Njegov sin Jožef, ki ga je hčerka Nataša kot deklica spremljala pri delu v delavnici, kasneje pa se kot zgodovinar še kako zavedala vrednosti mojstrovin, ki so nastajale pod njegovimi prsti, je opravljal poklic sedlarja vse do svoje upokojitve leta 1982.

Če se bo v kraju našel primeren prostor, bo na ogled njena celotna zbirka. A ne le njena – v Šmartnem še kar nekaj hiš za nemimi pročelji skriva zaprašene predmete, ki so jim nekateri prijazni pripovedovalci že posodili svoj glas. Za kaj več pa nas mora združiti moči veliko več.

Misijonski vikend

Avtor članka: Uroš Pušnik

Pod naslovom »Radi bi videli Jezusa« se je med 15. in 17. 3. 2024 v Šmartnem pri Litiji odvijal misijonski vikend z različnimi gosti.

Petkov večer se je po večerni sv. maši nadaljeval v župnijski učilnici s pričevanjem Emine Mulalić. Pestra sobota se je začela z moškim in ženskim zajtrkom v gostilni Pri Mačku, nadaljevala s spovedovanjem in oratorijskim dopoldnevom za otroke ter zaključila z večernim mladinskim srečanjem z diakonom Matjažem Vento.

Duhovno zanimiv vikend smo zaključili v nedeljo, ko nas je pri obeh svetih mašah ogreval za dobro in za Boga dekan Teološke fakultete v Ljubljani dr. Janez Vodičar, SDB. »Bog sklepa z nami zavezo! Z nami hodi, nas spremlja, varuje, z nami živi,« je dejal in dodal, kako pomembno je naše stalno prizadevanje za naše globlje življenje, iskanje odgovorov na Njegova pričakovanja, na dobra dela.

Koga iščemo danes? Kdo lahko zapolni naše srce, naše življenje? Svet potrebuje ljudi, ki verjamejo v dobroto, zastojnost.

Koncert Klasika v dvoje

Avtorica članka: Zala Kokalj

Vreme na prvo pomladansko soboto ni veliko obetalo, je pa zato toliko več oder v šmarskem kulturnem domu. Stoli so bili pripravljene, oder okrašen, notna stojala na svojem mestu, na listih se je še sušilo črnilo zadnjih opomb v notah, med tiho klepetanje obiskovalcev pa so se mešali zvoki uglaševanja inštrumentov. Čas je bil za Klasiko v dvoje.

Led smo prebili domači tamburaši in izvedli skladbe z letošnjega tekmovalnega programa. Nanj smo posebej ponosni, saj sta bili kar dve izmed skladb delo slovenskih skladateljev in napisani prav za naš orkester, za kar se jima še enkrat zahvaljujemo. *Male sanje velikih* (Helena Vidic Lesjak) in *Varietate harmoniae* (Črt Sojar Voglar) sta navdušili poslušalce in ravno prav ogreli ozračje za naše goste, Tamburjaše iz Vipave. Ko so tudi oni pokazali, s katerimi prijemi so

se lotili priprav na tekmovanje, je končno napočil čas za muziciranje v dvoje. Skupaj smo prepletli svetovno znane klasične skladbe in originalna dela za tamburaški orkester, ki spadajo med zahtevnejši repertoar, zato smo bili še toliko bolj veseli velikodušnih aplavzov publike. Dirigentsko paličico sta si izmenično podajala Štefan Vidic, dirigent domačega orkestra, in Karim Zajec, dirigent Tamburjašev; napovedovalski mikrofon pa smo v stalno varstvo zapuili radijskemu voditelju Luki Bregarju. Le izjemoma ga je za nekaj minut prepustil članom Tamburaškega orkestra Šmartno, ki smo se ob tej priložnosti zahvalili dirigentu Štefanu Vidicu ob 10. letu njegovega umetniškega vodenja orkestra.

Koncert je bil za oba orkestra velik umetniški in organizacijski zalogaj, kljub temu pa smo hvaležni za priložnost igranja in sodelovanja v tako veliki zasedbi. Pogosto se namreč zgodi, da program vadimo zelo dolgo časa in ga nato izvedemo le enkrat, zato se že veselimo ponovitve 6. 4. v Vipavi. S tem izzivi za letošnjo sezono ne bodo zaključeni, saj nas čakata še gostovanje v Banjaluki ter državno srečanje tamburjašev in mandolinistov v Semiču. Druženje z metronomom je tako še za nekaj časa zagotovljeno.

Foto Blaž Bratkovič

Špela Lepičnik odpira center Bioresona v Šmartnem pri Litiji

Avtorica članka: Špela Lepičnik

SLEDITI SANJAM IN POMAGATI POMOČI POTREBNIM

Litijanka Špela Lepičnik je ena tistih žensk, za katere radi rečemo, da jim nikoli ne zmanjka energije. V njej kar kipi od ustvarjalnih želja in ciljev, ki jih vestno izpolnjuje, saj si ne dovoli obstati na pol poti. Med pomembnejšimi nalogami, ki si jih je zadala, je začetek njene karijerne poti, ki jo je diplomirana biologinja in skorajšnja magistrica molekularne biologije in fiziologije našla v poslanstvu bioresonance. V svojem domačem kraju, v Šmartnem pri Litiji, namreč odpira center Bioresona, ker želi slediti svojim sanjam in pomagati ljudem.

Vsakdo, ki se po koncu študija odloči stopiti izven okvirjev, ne pa slediti vnaprej načrtani karierni poti, ki jo narekuje izbran študij, ima za to dober razlog. Diplomirana biologinja in skorajšnja magistrica Špela Lepičnik je po tehtnem premisleku ugotovila, da jo njen študij sicer izpolnjuje, a svoje prve službe vseeno ne bo iskala v tej branži. Svojo priložnost je našla v delu bioresonančne terapevke kot vodja nove franšize centra BIORESONA, ki svoje poslanstvo ureničuje že v mnogih slovenskih krajih.

Osebna izkušnja

Da je bioresonanca uspešna metoda, ki lahko mnogokrat pomaga odpraviti težave, ki jih »uradna« medicina ne uspe, je izkusila na lastni koži. »Po cepljenju proti klopnemu meningoencefalitisu se mi je namreč pojavila alergija na pšenico in potem po drugem cepljenju še na cvetni prah. Bilo je tako hudo, da sem potrebovala kapljice za oči, pumpico za dihanje, pršilo za nos, antihistaminik, aerosole. To se mi je zgodilo v času študija in prej nisem nikoli imela težav, zato mi je bilo jasno, da je bilo cepljenje sprožilec moje alergije. Takrat sem se prvič srečala z bioresonanco in terapije so mi res pomagale,« se spominja Špela.

Ne služba, ampak poslanstvo

Da bo ta izkušnja prelomna za njeno življenjsko in predvsem službeno pot, se seveda takrat še ni zavedala. A natančno to se je zgodilo. Ko je še sestra s pomočjo bioresonančne terapije brez antibiotikov odpravila bakterijsko vnetje ledvic, je v Špeli dozorela odločitev za nakup bioresonančnega aparata. »Ker sem vedela, da bo potrebnega veliko znanja, preden bom lahko tudi jaz na ta način pomagala ljudem, sem se sklenila na tem področju izobraževati.« Tako

je Špela spoznala Antonino Rome, dr. med., ustanoviteljico in lastnico centra Bioresona, in po opravljenih izpitih na Inštitutu za bioresonanco in regulativno medicino ter več kot letu dni nabiranja izkušenj v centru Bioresona v Zagorju ob Savi prišla do točke, ko odpira vrata bioresonančnega centra v Šmartnem pri Litiji.

Pomoč neplodnim parom

Da bo Špela Lepičnik zadostila vsem zahtevam za opravljanje svojega dela, ki narekuje zdravstveno izobrazbo, zdaj končuje tudi srednjo farmacevtsko šolo. Veseli jo, da bo lahko kot terapevka uporabila vse svoje znanje in se že veseli celostne obravnave bodočih pacientov. Eno področje pa jo še posebej zanima, želi se namreč usmeriti v pomoč neplodnim parom. »Veliko žensk oziroma parov se danes sooča s težavami pri zanositvi, čeprav fizično ni z njimi nič narobe. Včasih je lahko moteči faktor, ki preprečuje zanositev, alergija na spermo. Ker je to beljakovina, jo namreč lahko žensko telo zavrača. In prav te težave lahko odpravi bioresonanca,« razmišlja Špela, ki se želi neplodnosti posvetiti tudi s svetovanjem o ustrezni prehrani ter že razmišlja o nadgradnji svojega znanja v tujini.

A to so cilji za prihodnost. Zdaj pa seveda novopečena lastnica centra Bioresona Šmartno pri Litiji vabi vse, ki jih mučijo raznolike težave z zdravjem in zaupajo v moč bioresonance, v svoje nove prostore. Obljublja, da se bo posvetila prav vsakemu, in prepričana je, da bo s svojim delom tlakovala odličen sloves bioresonance tudi v svojem domačem kraju.

PRAVILA ZA OBJAVO OGLASOV V PREDVOLILNI KAMPANJI

V skladu z Odlokom o razpisu volitev poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament (Uradni list RS 15/2024) in v skladu s 6. in 7. členom Zakona o volilni in referendumski kampanji objavljamo pravila za izrabo časopisnega prostora v glasilu Občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice za predstavitev kandidatov za evropskega poslanca in njihovih programov v času volilne kampanje.

1. Organizatorjem volilne kampanje, političnim strankam in posameznim kandidatom zagotavljamo enakopravnost pri predstavitvi kandidatov in njihovih programov.
2. Vsak organizator predvolilne kampanje kandidata za evropskega poslanca lahko v glasilu Krajevne novice objavi en oglas v velikosti cele notranje strani (190 x 267 mm). Cena oglasa je 260,00 € + DDV.
3. Vsak organizator predvolilne kampanje političnih strank in kandidatnih list lahko v glasilu Krajevne novice objavi en oglas v velikosti cele notranje strani (190 x 267 mm). Cena oglasa je 260,00 € + DDV.
4. Oglas mora biti oblikovan v skladu z zgoraj navedenimi tehničnimi navodili.
5. Besedilo oglasa mora navajati tudi naročnika.
6. Naročila za objavo oglasov sprejemamo do četrтка, 25. 4. 2024, na elektronskem naslovu krajevnenovice@bogensperk.si. Oglas mora biti v predpisani obliki oddan na elektronski naslov krajevnenovice@bogensperk.si do vključno nedelje, 28. 4. 2024.
7. Pravočasno oddani in pravilno oblikovani oglasi bodo objavljeni v majski izdaji Krajevnih novic, ki bo izšla 15. 5. 2024. Glasilo bodo prejela vsa gospodinjstva v občini Šmartno pri Litiji. Oglasi bodo razvrščeni glede na izžrebane številke kandidatov.
8. Naročniki bodo prejeli račun za plačilo naročenih oglasov skupaj z izvodom glasila po izidu glasila. Rok plačila je 15 dni od izdaje računa.

Šmartno pri Litiji, 29. 2. 2024

dr. Jernej Kotar, odgovorni urednik

Kaj bo novega v industrijski coni?

NOVA PROIZVODNA HALA, NOVA DELOVNA MESTA

Avtorja članka: Ana Pušnik Prelogar in Matjaž Koprivnikar

Ste se danes že peljali po lokalni obvoznici? Mimo gradbišča z bagerjem, ki vam je za trenutek odvzel pozornost in sprožil vprašanje, kaj bo zrastle na gradbišču? Do konca poletja bo na tem mestu stala nova proizvodna hala podjetja Kopit.

Po 10. letih v šmarnski industrijski coni prehajamo v zaključno fazo razvoja infrastrukture na tej lokaciji ter zaključek celostne podobe naših prostorov. 10 let je trajalo, da smo obnovili obstoječi objekt in prav toliko časa je trajalo, da smo ga napolnili do zadnjega kotička. V marcu smo tako pričeli z gradbenimi deli, ki bodo zaključena predvidoma konec letošnjega poletja. Z novo proizvodno halo bomo v podjetju pridobili dodatnih 500 m², ki bodo odprli možnost širitve dejavnosti oz. ponudili nujno potrebni prostor za širitev strojnega parka. Nova hala pa je le del obsežnejšega infrastrukturnega projekta, ki bo poleg dodatnih proizvodnih kapacitet omogočil tudi optimalnejši izkoristek obstoječih prostorov in površin. Glavno stavbo in skladišče materiala, ki je pozicionirano v sosednji stavbi, bo povezal kovinski nadstrešek, s čimer bomo poleg pokritega notranjega dvorišča pridobili tudi dostop do prostorov nad skladiščem materiala, kjer je predvidena jedilnica oziroma sodoben večnamenski prostor za izobraževanja in druženja. Obenem se bo s postavitvijo dodatnega nadstreška na vhodnem delu dvorišča uredilo tudi pokrito razkladališče vhodnega materiala.

Bolj zeleni, bolj konkurenčni

V želji po vsaj 50% samozadostnosti z oskrbo električne energije želimo optimalno izkoristiti naravno dane "zeleno" energije. Poleg razširitve obstoječe sončne elektrarne na streho novega objekta in s tem maksimalnega izkoristka sončne energije, bomo izkoristili še geotermalno. Preko geosond, ki veljajo za enega najučinkovitejših načinov izkoriščanja tovrstne energije, bomo celotno stavbo lahko tako ogrevali kot tudi hladili. Izgradnji temeljev za novo proizvodno halo bo tako sledilo vrtanje približno petnajstih geotermalnih izvrtin. Tovrstne investicije smatramo kot nujne v sklopu investicij v obnovljive vire energije, saj nam omogočajo vzpostavitev bolj stabilnega in konkurenčnega okolja za naše poslovanje.

Dodatna delovna mesta

Z zaključkom zastavljenih infrastrukturnih projektov bomo našemu podjetju nadedli popolnoma novo zunanjo podobo, predvsem pa še izboljšali delovne pogoje ter pridobili dodatne možnosti razvoja poslovanja, kar pa pomeni tudi dodatno zaposlovanje. Že danes tako vstopamo v fazo aktivnega pridobivanja dodatnega kadra - tako tistih, ki so se pripravljene priučiti poklica, kot tudi tistih, ki bi želeli zgolj nadgraditi svoje znanje, predvsem pa si želimo visoko motiviranih sodelavcev in sodelavk iz lokalnega okolja, ki so odprti za nove izzive in si želijo stabilne zaposlitve.

Morda niste vedeli?

Do konca leta 2026 planiramo, da bomo več kot 50% energije, ki jo potrebujemo za naše delovanje, pridelali sami!

ZAPOSILIMO VEČ CNC OPERATERJEV

Velike možnosti napredovanja

Urejeni delovni pogoji

Karierna priložnost v lokalnem okolju

Pridruži se nam!

Preveri razpisne pogoje preko QR kode ali obišči www.kopit.si/zaposlitve

Članska ekipa po več kot treh mesecih znova igrala v domači Dvorani Pungrt

**Rokometno društvo
Herz Šmartno**

Avtor članka: Ernest Mrzel, RD Herz Šmartno

Po 17. 11. in nizu kar šestih gostovanj je članska ekipa RD HERZ Šmartno znova igrala pred domačo publiko v Dvorani Pungrt in s 30 : 25 premagala ekipo iz Črnomlja. Ekipe mini rokometna so se udeležile Zajčkovega turnirja v Radečah.

S kom se bodo varovanci trenerja Aleša Šmejca pomerili v aprilu?

5. 4. smo na zaostali tekmi 17. kroga doma gostili ekipo RK Dol TKI Hrastnik. Sledita dve gostovanji – 13. 4. pri ekipi iz Kočevja in 20. 4. pri ekipi Mokerc – Kig. Mesec april bo naša članska ekipa zaključila z domačo tekmo 26. 4. proti nasprotniku iz Velike Nedelje.

Mlajše selekcije v mesecu februarju in marcu

Rezultati februarskih in marčevskih tekem članske ekipe RD Herz Šmartno:		
9. 2. 2024, 16. krog	RK Jadran Hrpelje – Kozina : RD Herz Šmartno	28 : 35
24. 2. 2024, 18. krog	RK Ajdovščina Kozina : RD Herz Šmartno	24 : 35
1. 3. 2024, 19. krog	RD Herz Šmartno : RK Črnomelj	30 : 25
8. 3. 2024, 20. krog	RK Grosuplje : RD Herz Šmartno	34 : 34
19. 3. 2024, 21. krog	RD Herz Šmartno : RK Krško	34 : 35

Mladinci so v 2. državni ligi finala 1–6 mesta v tem času enkrat izgubili in po dvakrat zmagali ter remizirali. Trenutno so na 3. mestu končne razvrstitve in imajo še vedno realne možnosti, da se uvrstijo na prvi dve mesti, ki vodita v 1. državno ligo (mladinci). Omenimo še, da je naš igralec Andraž Stanič prvi med strelci v ligi za prvaka 2. lige s 53 goli (10,6 golov na tekmo). Kadeti so dvakrat premagali ekipo DRŠ Sebastjana Soviča in tesno izgubili proti ekipi Gorenja iz Velenja. V 1. državni ligi kadetov so trenutno na 5. mestu. SDA so v četrtfinalni skupini C vknjižili tri zmage in dva poraza ter so trenutno drugi. SDB so v četrtfinalni skupini B in po 5. krogih še niso vknjižili točke ter so tako na zadnjem mestu skupine. Dejavnji so bili tudi otroci mini rokometna, ki so se udeležili 13. Zajčkovega turnirja v Radečah.

FOTO: RD Herz Šmartno

NI PREPOZNO, DA POSTANEŠ ROKOMETAŠ!

Vabimo vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 4. razreda OŠ, ki jih zanima rokomet, da se vpišejo v ŠMARSKO ROKOMETNO ŠOLO. Info: 040 629 384 ali info@rdsmartno.si
Vse informacije glede sezone 2023/24 in spremljanja tekem bomo objavljali na naši Facebook in Instagram strani, kjer si lahko ogledate vse zadnje novice.

»Borimo se za Šmartno!«

Združenje borcev za vrednote NOB
LITIJA – ŠMARTNO
in
OBČINA LITIJA

VABITA

na proslavo v počastitev dneva upora proti
okupatorju – 27. aprila, praznika dela – 1. maja,
dneva zmage – 9. maja –

in 83. obletnice ustanovitve OF slovenskega naroda.

Proslava s kulturnim programom in slavnostnim
govornikom, županom Občine Litija
Francijem Rokavcem, bo

v soboto, 27. aprila 2024, ob 11. uri

pri spominskem obeležju na Javorskem Pilu.

Po končani prireditvi vas vabimo na druženje pri Lovskem
domu LD Gabrovka.

OO SLS Litija in Šmartno pri Litiji
vabita na okroglo mizo

**PRIHODNOST
SLOVENSKEGA PODEŽELJA
ŠKOZI OČI
RAZLIČNIH GENERACIJ**

**19. APRIL 2024 OB 19. URI
v veliki sejni sobi Občine Litija**

Sodelujoči govornici:
Predsednik SLS Marko Balažič
Evropski poslanec Franc Bogovič
Kandidat SLS za EU poslanca dr. Peter Gregorčič
Župan Občine Litija Franci Rokavec
Predsednica DPM LIŠ Neža Vidic

Prijazno vabljeni!

VABI NOVE ČLANE PRIDRUŽI SE NAM!

Zainteresirane prosimo, da se nam javijo na Facebook,
na e-mail: kud.vajkard@gmail.com,
ali na GSM: 031/643-663 (Bernarda)

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV

Prispevki za objavo v **Krajevnih novicah** morajo vsebovati naslednje:

- naslov,
- navedbo avtorja,
- odebeljen prvi odstavek,
- smiselno strukturirano besedilo,
- celotna dolžina članka naj ne presega 3/4 strani (pisava Times New Roman 12, razmik med vrsticami 1,5 – članek je lahko daljši po predhodnem dogovoru z uredništvom),
- posebej priložene slike čim večje ločljivosti (ne prilepljene v Word). Želje v zvezi z oblikovanjem članka naj bodo zapisane na koncu dokumenta v **rdeči barvi**.

Uredništvo Krajevnih novic

*Srce je omagala,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal ...*

ZAHVALA

Od nas se je poslovil dragi mož, oči, ata in brat
JANEZ BALANT
iz Šmartnega pri Litiji,
5. 11. 1949–7. 3. 2024

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sodelavcem, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, tolažilne besede, cvetje, sveče ter darove namesto cvetja na grob. Zahvala velja tudi gospodu župniku Marku Mohorju Stegnarju za lepo opravljen obred, pevcem, govornici Ani, trobentaču Gašperju in pogrebni službi KSP Litija. Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Žalujoci: žena Lojzka, hčeri Vesna in Barbara z družinama, Boštjan, brata Srečo in Miha ATA, POGREŠAMO TE VNUKI LOVRO, VITO, TRISTAN, MAKS.

*Ljubila si zemljo,
ljubila si dom,
zdaj pa brez tebe
prazen je dom.*

ZAHVALA

ob slovesu naše drage mame, sestre, babice, prababice in tete
LJUDMILE ŠTRUS
(1. 11. 1932–22. 1. 2024)

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, cvetje, svete maše, darove in sveče, ki bodo gorele v njen spomin. Hvala tudi dr. Nikolaju Benedičiču in patronažni službi za obiske na domu, Andreju Jerantu za organizacijo pogreba, pevcem, pogrebcom ter Francu Černetu za lepo izrečene besede slovesa. Posebna hvala tudi g. župniku Janezu Ferležu za lepo opravljen obred in iskrena hvala vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti.
Vsi njeni

*Srce je omagala,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.*

ZAHVALA

MARIJA BREZNIKAR
Žanetova Mari
5. 2. 1942–13. 2. 2024

Ob izgubi naše mame Mari se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, sveče, cvetje in svete maše. Hvala tudi vinogradniškemu društvu Štuc Šmartno, osebju Doma Tisje na oddelku Lokvanj, pevcem in gospodu župniku Petru Bregarju za lepo opravljen obred. Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.
Vsi njeni

*Ni večje bolečine,
kot v dneh žalosti
nositi v srcu
srečnih dni spomine.
(Dante)*

V SPOMIN

10. aprila mineva žalostno leto, odkar se je od nas poslovil
MARJAN VERBAJS
(1948–2023)

Njegova modrost in spomin nanj ostajata za vedno z nami.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, prižgete svečko in postojite ob grobu.
Vsi njegovi

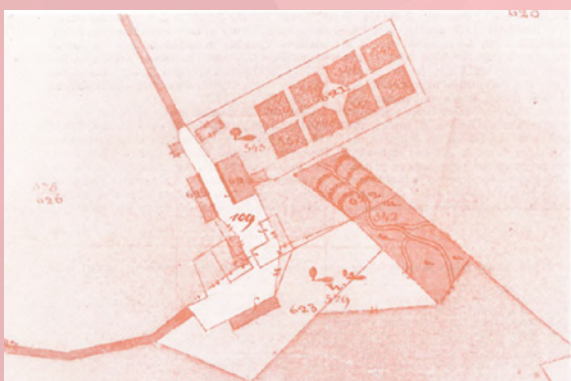
Bog morja z vrta nekdanjega dvorca Grmače

Avtorica članka: Neža Lukančič

Prvi topli pomladanski dnevi so gotovo v marsikom povzročili veselo pričakovanje poletja in dni, preživetih v naravi. Prav oboje je posebjeno v približno meter in pol visokem kipu morskega in sladkovodnega antičnega božanstva, postavljenega na rob parka za Bogenšperkom. Marmornata podoba Neptuna je z nekdanje posesti dvorca Grmače na današnje mesto prišla konec šestdesetih let prejšnjega stoletja, ko je tedanji Zavod za spomeniško varstvo na pobudo zavzetih posameznikov odobril prenos propadajoče skulpture. Slednja je najverjetneje že od druge polovice 18. stoletja, ko so razširili osrednje poslopje dvorca Grmače, krasila baročno zasnovane zelene površine pred poslopjem. Neptun je bil zelo verjetno kiparski okras fontane, ki je imela funkcijo osrednjega elementa geometrijsko urejene zasaditve, ki je prepoznavna na več katastrskih izrisih 19. stoletja.

Vodnjaki so bili središnji in bivanjsko ključni elementi življenja pred izgradnjo vodovodov konec 19. stoletja. Javne fontane so imele tudi družbeno vlogo, saj so bile osrednja zbirališča ljudi in kraj srečanj. Vse od renesanse naprej večina vodnjakov – vsaj tistih, ki so jih naročili premožnejši – ni bila le tehnološki presežek, ampak tudi umetnina. Podobni modi je moč slediti pri oblikovanju zelenih površin pred podeželskimi dvorci. Tako renesančni kot tudi baročni vrtovi, ki so se sicer oplajali v tradiciji 16. stoletja, so bili prepredeni s kipi in fontanami, vsebinsko smiselno umeščeni v geometrijsko zasnovano. Če se vrnemo nazaj k našemu kipu – izbira vodnega božanstva Neptuna je bila kot ikonografski motiv torej razumna. V slovenskem prostoru imamo na primer ohranjena tudi Neptunova vodnjaka pred graščino v Polhovem Gradcu in dvorcem v Dornavi. Nepoškodovan kip na Grmačah lahko opazujemo na družinski fotografiji, ki je na začetku 20. stoletja nastala na posestvu. Viden je gib danes odlomljene desnice, ki je nekoč v vehementni potezi za hrbtom pridrževala trizob, Neptunov stalni atribut. Očitna je tudi še nepoškodovana leva noga in delfin ob njej. Kdaj so bili kamniti udje odlomljeni, žal ne vemo, prav tako pa jih ob premiku na Bogenšperk niso več našli.

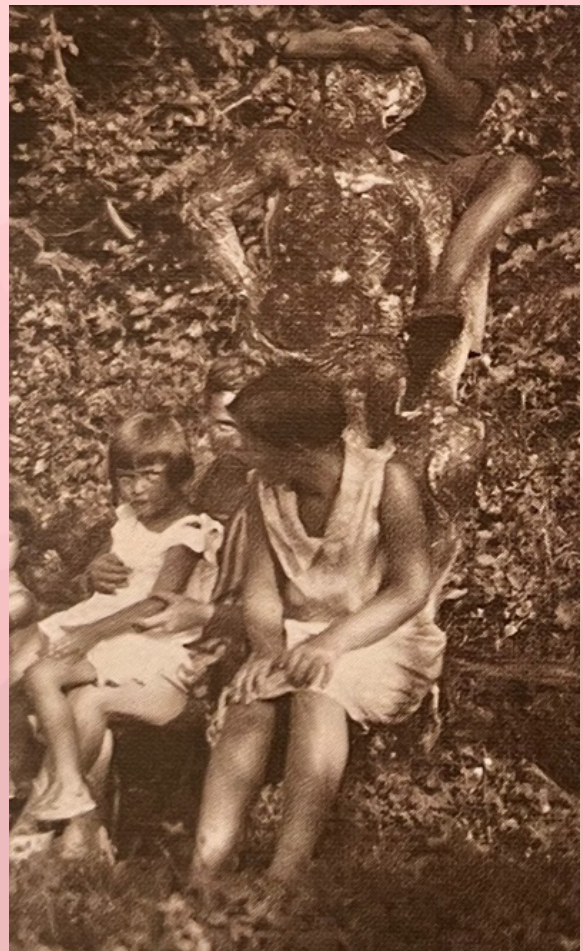
Kljub nekoliko »amputirani« figuram lahko razberemo kiparsko kvaliteto, ki bi jo lahko umetnostnozgodovinsko datirali v konec 17. stoletja. Skromna literatura kip sicer umešča v teden tedanjih ljubljanskih kiparsko-kamnoseških delavnic, zaznamovanih z italijanskimi slogovnimi vplivi. Šele gostujoči umetniki poznega 17. stoletja so namreč v tedanjo rezbarsko-kiparsko kulturo vnesli baročne novosti. Muskulatura bradatega Neptuna je ekspresivno oblikovana, predvsem pa je potrebno figuro opazovati z vseh strani, saj je hrbtni del enako kvalitetno izklesan. Prav kiparska kakovost odpira pomembno raziskovalno vprašanje o izvoru kipa, saj je ta na Grmače gotovo prišel več desetletij po nastanku, kar priča o tem, da primarno najverjetneje ni bil narejen za Apfalterjev vrt. Do odgovora bomo, upamo, prišli preko ohranjenega arhivskega gradiva in slogovnih primerjav med ohranjenimi figurami poznega 17. stoletja.

Detajl francisjevskega katastra s parkom in dvorcem Grmače, 1825 (SI A 176/N/N154)

Današnja postavitev Neptuna ob rob bogenšperškega parka (foto: Neža Lukančič)

Kip Neptuna, viden na družinski fotografiji na Grmačah iz leta 1932. Najlepše se zahvaljujem dr. Jerneju Kotarju, ki me je prijazno opozoril na fotografijo iz zapuščine gospe Irmtraut Nograšek, ki je bila objavljena v knjigi Mostovi časa: Spomini na Šmartno pri Litiji z okolico in dr. Slavka Gruma iz leta 2021.